

MESERIASUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

Ardeai és Banat kis- és középiparosainak
hetilapja. — Arad-i Iparos Otthon, az Ipari
Szindikátusok, a Romániai Építőmesterek
Szövetsége hivatalos lapja. Egyesülve a 14
migoarai „Az Iparos”-sal.

Előfizetési ára egész évre intézményeknek
és nagy cégeknek 1000 lei, félévre 500 lei.
Iparosoknak egész évre 300 lei, félévre 150
lei, negyedévre 75 lei. — Hirdetések négy-
szetcentiméterre 4 lei, kötéseknél árendemény

„Tiszteld a tisztos ipart!”

Congresul asociației bijutierilor

Duminică s'a ținut la Camera de comerț și
Industrie, adunarea generală a Asociației biju-
tierilor din România, pentru a discuta și lua o
hotărâre în legătură cu registrul aurului, cerut
de Banca Națională.

Au luat cuvântul d-nii Noe Weis, Paves,
Braunfeld, Belogradski-Chişinău, Mendel, Josef-
sohn, Temistocle Alexaandrescu și alții, cari au
arătat că bijutierii sunt în imposibilitate de a
ține acest registrul al aurului, cu declarații co-
recte și au cerut scoaterea acestei bresle din
cadrul dispozițiilor pentru controlul aurului.

MOTIUNEA.

S'a dat apoi cetire următoarelor motiuni.

Congresul Asociației bijutierilor, ceasorni-
carilor și meseriașilor asimilați din România,
ținut azi Duminică 3 Ianuarie 1937, în urma des-
baterilor relative la legea referitoare la contro-
lul comerțului și circulației metalelor prețioase
cere:

1. Scutirea de depunerea chestionarului ce-
rut de B. N. R.;
2. Scutirea pentru întreaga breslă a obli-
gativității ținerii registrului aurului cerut de
B. N. R.;
3. Instituirea unei comisii din sânul con-
gresului pentru prezentarea și susținerea mo-
țiunii de față și a unui memoriu documentat
la autoritățile competente.

Comisia însărcinată cu prezentarea moțiu-
nei, a fost alcătuită din d-nii: Brauenfeld, Ra-
țiu, Toma Dumitrescu, Resch, H. Weiss, Paves
și Josefsohn.

ADUNAREA GENERALA.

A urmat apoi adunarea generală a asocia-
ției.

După ce s'a dat descărcare vechiului comi-
tet, s'a procedat la alegerea noului comitet, ca-
re are următoarea alcătuire: președinte de ono-
are: d. G. O. Nicolau; vice-președinti d-nii: Ion
Testehan și Nae Weiss; secretar general d. S.
Berger; secretar, d. L. Leibovici; casier, d. M.
Josefsohn; membri, d-nii: Fr. Bartha, I. Iacob-
sohn, A. Iancu, A. Schein, A. Sussmann, M.
Eșanu, Z. Paves, cenșori: Iulian Hirschhom, S.
Weil; cenșori supleanți: C. Mateescu și I. Ru-
bin.

D. Toma Dumitrescu mulțumind congresis-
tilor pentru onoarea făcută, și-a exprimat spe-
ranța că toți membrii asociației vor sta solidari
întru servirea cauzei bijutierilor din țară.

Korrekt részvény-felértékelést figyelembe kell venni az adóközegeknek.

Tekintet nélkül arra, hogy mikor történt az
aktívák újraértékelése, de feltéve azt, hogy ez a fel-
értékelés reális és megfelel az arányértéknek és
kapcsolatban áll az új részvények kibocsátásával,
— ezt a felértékelést a pénzügyi szerveknek az adó-
kivetés alkalmával figyelembe kell venniük. Min-
den esetben kötelességük a kivető szerveknek meg-
előzően meggyőződni a felértékelés korrektségéről
abban a tekintetben, hogy semmiféleképpen ne ha-
ladja túl ez a befektetések valóságos értékét. (Art.
42. V. U. 136. §)

Szabó Béni újévi nyilatkozata

Hogyan látja a hazai iparosság jelenjét és jövőjét a transsilvaniai iparosság purtán egyszerű-
ségben élő szücsmester parlamenti képviselője.

„Háromszor annyi kisiparos is kitűnően megélhetne
az országban, mint amennyinek az a szűkös
kenyeret is alig adja meg manapság...”

Az Oradean megjelenő „Ma-
gyar Lapok” tartalmas cikket
közöl Szabó Béniről, a transsil-
vaniai iparosság parlamenti
képviselőjéről. Nem érdektelen,
ahogy a lap munkatársa Szabó
Béni egyéniségét jellemzi.

Igen közvetlen és egyszerű
ember a kisiparosok országgyü-
lési képviselője, — írja az ora-
deai lap. — Szinte azt lehetne

mondani, hogy csupán gondja és munkatere nőtt
meg tetemesen, amióta a törvényhozás tagja lett, s
mint ilyenre, megéje közséjein kívül az egész kis-
iparostársadalom ügyeit is rábízták. De azért to-
vábbra is megmaradt szücsmesternek és népszerű
műhelyét ma is személyesen vezeti. Most például a
téli időnyre való tekintettel szabadságot kért és ka-
pott minden egyesülettől, ahol vezetőségi tisztséget
visel és a Magyar Párttól, amelynek ügyeit annyi
odaadással és olyan önzetlennel szokta végezni.

Szabó Béninek nemcsak önmaga, hanem egész
családja dolgozik. Ugy a szücsmesterségben, mint a
közéleti tevékenységben a családja tagjai a legköz-
vetlenebb munkatársai. Lakása is úgy van beren-
dezve, hogy minden pillanatban fogadhasák az
ügyes-bajos embereket. Nincs külön irodahelyisége
nagyképi külsőségek, csőbutorok, hanem minden,
mint ő és egész környezete, a lehető legegyszerűbb.
Ebédőjében fogadja az embereket és hálósobájának
egyik szeglete a dolgozósobája.

A falon telefonjegyzék a legszükségesebb szá-
mokról. Régimódi szekrényes íróasztalán mindig
nyitva meg számlálhatatlan aktacsomó, jegyzet és
jegyzőkönyv. Törvénytervezetek, felterjesztések, hi-
vatalokhoz címzett nyomtatott borítékok. A szek-
rényben külön csoportosítva a különféle iratmappák,
sorszámozva, elrendezve. Ott van az írógép, mely any-
nyi ember panasztát, kérését, folyamodását tolmá-
csolja a legkülönbözőbb fórumokhoz. Ennyi az egész,
mely a képviselő nagykiterjedésű munkájáról külső-
ségekben beszél.

Munkaköpenyben, dolgozóasztala mellett fogad.
Most már alábbhagyott a karácsonyi megrendelések
áradata és a politikai szabadsága is lejárát felé kö-
zeledik. Nemsokára ismét háttérbe fognak szorulni
magánügyei, hogy ismét képviselő és egyesületek
vezetője lehessen Szabó Béni.

— Kérem, legyen szíves felvilágosítani, milyen
helyzet állott elő az ipartestületek megszüntetésé-
vel? — kérdezte az újságíró.

— Az ipartestületek munkakörét tudvalevőleg
— felelt a kérdésre Szabó Béni, — a törvény ren-
delkezése szerint országsszerte a munkakamarák
vették át. Hogy ez az új rendszer mennyiben vált be
az iparosság előnyére, vagy hátrányára lesz-e, azt
most még nem lehet eldönteni. Olyan rendkívüli
most a helyzet, hogy ilyenféle összehasonlítást még
nem volna időszerű megkockáztatni.

Háromféle módot enged a törvény kiegészítő szervezetek alakítására

— Van-e még szüksége a kisiparosságnak a
munkakamarákon kívüli megszervezésére is?

— Ez már leszögezett álláspont, hogy
a munkakamarák mellett iparostársadalomnak
feltétlenül szüksége van megfelelő kiegészítő
szervezetre is.

Ezzel korántsem akarunk a munkakamarák ellen
dolgozni, hanem — mint az tapasztaltuk — maguk a
munkakamarai vezetők is szívesen veszik, hogy ipa-
rosszervezeteket létesítsünk, melyek velük karöltve
dolgoznának. Annyi a munka, annyi a tennivaló,
hogy az iparostársadalom venné hasznát, ha a tör-
vény keretein belül iparosszervezeteket alakítanának
s azok a munkakamara munkáját is nagyban előse-
gítenék.

— Milyen szervezkedési lehetőségre van kilátás?

— Háromféle módot enged meg a törvény: 1.
Kisiparosok országos szervezete București központ-
tal, amint az már eddig is megvolt. 2. Iparosok szer-
vezete nemzeti alapon. 3. Ipari szindikátusok.

— Iparosvezetőkkel és testületekkel igen sokat
tárgyaltuk mindhármát és az az általános vélemény

alakult ki, hogy a legalkalmasabb volna a mi viszó-
nyaink között a szindikátusok megteremtése.

Minden egyes helységben dolgozó 10 egygyan-
azon szakmájú iparos, vagy rokonszakmájúak
megalakíthatják a maguk jogi személyiségét.

Igy tehát alkalom nyílnék arra, hogy egész kis hely-
ségek iparosait is tömöríthetnék ebbe a szervezetbe.

— Elgondolásunk szerint

minden nagyobb helységben megalakítanók a
különböző szindikátusokat és azokat megyeszék-
helyek szerint kapcsolnók össze.

Minden megye székhelyén irodát rendeznének be és
arravaló hivatalnokokat alkalmaznának, akik az iparo-
sok ügyeiben eljárának. Most dolgozom egy ilyen
alapszabálytervezeten, mely szerint be lehetne indi-
tani a munkát.

— Braşovban például már csaknem minden szak-
ma elfogadta ezt a tervet és mihielyt arra alkalmas
lesz az idő, valószínűleg meg is alakítják szindika-
tusait. Nem lehetetlen, hogy a többi városok is
csak a példát várják.

Szociális, gazdasági és kulturális jellegű a szindikátusi mozgalom programja

— Mi lenne az ipari szindikátusok célkitűzése?
— Háromféle irányban tartanók szükségesnek beindítani a munkát: 1. szociális, 2. gazdasági és 3. kulturális alapon.

— Foglalkoznánk az iparosság általános helyzetével, adókkal és más közterhek méltányos elosztásának kiharcolásával és a továbbképzés kérdésével. Ezek mellett természetesen utbaigazításokkal, felvilágosítással és különféle kimutatásokkal segítenénk a munkakamarák munkájában is.

— Braşovban például azután, hogy elvették az ipartestület hatáskörét, annak vezetősége és személyzete azután is dolgozott és igen beszédes bizonyítéka a munkájuknak, hogy 2000 esetben jártak közre teljesen díjtalanul az iparosok és segédek könyveinek becserelésénél. Ezzel úgy a felek, mint a munkakamara munkáján sokat könnyítették.

— Miért kellett az ipari okmányokat becserélni?

— Az országban négyféle törvény szerint voltak kibocsátva munkakönyvek és iparigazolványok. Így tehát nagyon is szükséges volt ezeket egységesíteni. Baj csupán azért volt ennél, hogy tulsok okmányt követeltek hozzá és ezáltal költségessé tették azt. Holott minden munkakönyv megszerzése eredetiben is pénzbe került a miután szerzett jogról van szó, továbbra is díjtalanul kellett volna a tulajdonos birtokában maradjon. Ez a becserélés csak úgy lehetett volna méltányos, ha teljesen díjtalanul végezték volna.

Mi lesz azokkal, akiknek nincsen mesterkönyvük?

— Elveszitheti-e valaki szerzett jogát azért, mert most nem kérte mesterkönyve kiadását?

— Erre valószínűleg lesz majd külön miniszteri intézkedés. Logikus és törvényszerű az eddigi intézkedések szerint az volna, hogy aki idejekorán nem kérte mesterkönyve becserélését, most a minisztertől kérje, aki vagy mint vis-major esetet elkésve is elfogadná, vagy megengedné, hogy vizsgáztatás után szerezhesse meg mesterségének gyakorlási jogát.

„Erőink összefogásával és megértéssel valamennyiünk sorsán javíthatunk”

— Mit lehet várni a szervezés alatt álló kisipari hitelintézetektől?

— Ettől sokat remélünk. Elég nagy tőkével indul, úgyhogy komolyságában nincs okunk kételkedni. A tervezet szerint maga az állam járulna 10 éven keresztül évi ötvenmillió leinyi tőkével ennek megteremtéséhez, ami igen tekintélyes összeg. Az előbb említett méltányos közteherviselés, a megfelelő kisipari hitelnyújtás és a célszerű szervezkedés a kisiparosokat is újra talpra tudná állítani.

— Kielégítő-e ma a kisiparosok kiképzése és továbbképzése?

— Ezen a téren is van még kívánni való. A tanoncoktatás most van éppen átszervezés alatt. Megfelelő iskolaépületekkel, tantermekkel, felszereléssel, és személyzettel sokkal többet lehet elérni. Reméljük, hogy a szervezkedés által úgy erre, mint a tovább-

Az iparosság helyzete évről-évre nehezebb . . .

— Milyen ma a kisiparosság általános helyzete?

— A kisiparosság helyzete évről-évre nehezebb lett. Ennek többféle oka van. Első és legnagyobb bajunk az, hogy a mezőgazdasági terményeknek nincs áruk s így a mi felvevő piacunk, a falu, nem tudja megfizetni termelvényeink értékét. Nagyon gyakori az az eset, hogy a kisiparos látszólag jó ár mellett is ráfizet. Nincs megfelelő piaca portékájának és sokszor örvend, ha még veszteség árán is pénzhez jut, hogy a legszükségesebb életszükségeit fedezhesse.

— Másik nagy baj, hogy a különféle vámok és más költségek annyira magasak, hogy a megfelelő nyersanyagot külföldről nem tudjuk behozni. A bel-földi nyersanyagtermelők viszont kartellekkel annyira védik a maguk nem mindig versenyképes áruját, hogy mérhetetlen magas árat vagyunk kénytelenek sokszor silány minőségért kifizetni.

— A harmadik és legnagyobb bajunk pedig a közterhek elviselhetetlen nagysága és súlya. A kisiparosság mérhetetlenül nagyobb terheket hordoz, mint igen sok már foglalkozási ág. Aránytalanul nagyobb a mi megterhelésünk, mint polgártársaink. Kevés kereseti lehetőség, rossz piac, drága nyersanyag és magas közterhek. Ezek okozzák, hogy ma a kisiparos nemhogy fejlődni tudna, hanem legelőbbje meglevő készletét emészti meg.

— Mivel lehetne a kisiparosság helyzetén javítani?

— Első kongresszusunk óta (1920) minden alkalmat megragadtunk arra, hogy helyzetünket az országházban és minden illetékes fórumon szóvá tegyük és azóta minden kérdésünket napirenden tartjuk. Eddig azonban még nem sok jót kaptunk. Ha más gazdasági politika kezdődne az országban, kevesebb készáru jönne be az országba és főleg a közterhek viselését minden foglalkozási ágra egyformán és méltányosan osztanák el, úgyhogy minket is felelősséghatárnának az elviselhetetlen terhek alól, talán a kisiparosokra is jobb esztendő virradhatna.

képzésre több figyelmet fognak fordíthatni. Az otthoni szakmai kiképzés örvendően haladó irányu országsszerte.

— Van-e a kisiparnak kilátása jobb jövőre?

— Minden alapunk megvan rá, hogy ebben higyük. Téves felfogás az, hogyha kevesebben volnánk, jobban élhetnénk. Nem. Mielőtt a mezőgazdasági termékek ára megfelelőbb lenne és kiszorítanák a külföldi iparcikket épügy, mint a gyáripár, mi is nagyot lendülnénk felfelé. Meg vagyok győződve, hogy a körülmények megfelelő változása mellett kétszer, sőt háromszor ennyi kisiparos is tisztességes megéheést találhatna munkája után.

— Ismét új év előtt állunk, — fejezte be nyilatkozatát Szabó Béni — s ilyenkor valahogy mindig felül az ember reménye. Mi is reméljük, hogy erőink összefogásával és megértéssel valamennyiünk sorsán javíthatunk.

A legfőbb semmitőszék semmisnek deklarálta az árdragításra alkalmas kartellszerződéseket

A bucureşti semmitőszék két timişoarai kereskedelmi cég közötti perben elvi jelentőségű döntést hozott, amelynek azért van különös fontossága, mert az elvi döntvényben

a semmitőszék állást foglalt a káros és árdragító kartellek ellen és azokat a szerződéseket, amelyeknek spekulációs nyereszkesedés az alapjuk, semmisnek jelentette ki.

A timişoarai Lloyd bíróság arra kötelezte a timişoarai Imperial-céget, hogy az Ika-cégnek egy kartellszerződés alapján fizessen ki 64.256 leit. Felebezést folytán az ügy a helyi ítélőtábla elé került, amely megsemmisítette a döntést. Kimondotta, hogy egy olyan kartellszerződés, amely a fogyasztók érdekeire káros és jogtalan árdragításra vezet, jog szerint érvénytelen. A semmitőszék ezt az ítéletet megerősítette és kimondotta, hogy

mindazon kartellmegállapodások, melyek segítségével meg nem engedhető áremelkedés érhető el, az 1923. évi árdragítási törvény alapján érvénytelenek.

Ezeket a megállapodásokat, szerződéseket a törvény által nem lehet érvényesíteni. Érdekes különben, hogy a beperelt cég a tárgyaláson szintén azszal védekezett, hogy a szerződés érvénytelen, mert a szabad verseny kizárására törekedett és ezzel úgy a becsületes kereskedelem, mint a közönség érdekeit ellen vétett.

PROCC UR AZ ORVOSNAL

— Méltóságos uram, az én szívem nagyon lassan ver . . .

— Amnyi baj legyen. Ráderek.

Tisztújító közgyűlést tartott az iparkamarák országos szövetsége

Bucureşti jelentés szerint most tartotta bucureştii székházában alakuló közgyűlését a Kereskedelmi és Iparkamarák Országos Szövetsége. Az ülésen Pop Valer iparügyi miniszter elnökölt, aki bevezető beszédében arra kérte az ország iparosságát és kereskedő társadalmát, hogy fejtsen ki nagyobb tevékenységet a nemzeti ipar fejlesztése érdekében, mellőzve a bürokráciát és hidalja át az ellentéteket. Ezután sor került a tisztikar megválasztására, amelynek eredményeként az igazgató tanácsba Osiceanu, Penescu-Kertsch, Lobontiu, Dan Partenie Mociornita, Dumitrescu-Militari, Cristodorescu és Stefanesti kerültek. Titkos szavazás útján kooptálták még a tanácsba Niculescu Ritzet is, aki a Sfatul Negustoresc elnöke. Az igazgató tanács elnökévé Osiceanut választották, alelnökké pedig Lobontiu. A záróbeszédet Valer Pop mondotta, aki a vezetőségnek sok szerencsét kívánt.

ISKOLABAN.

Természettan-óra. A tanár arról magyaráz, hogy egyes állatok a vadonban élők le életüket, mások — a háziállatok — az ember mellett keresnek menedéket. Aztán van olyan állat is, amelyik emberi tulajdonságokat vesz fel.

— Na, Móriska, melyik az az állat, amelyik legjobban megközelíti az embert?

— A poloska, — feleli Móriska.

„Ugy kell minden működjön, mint a pontos óra” . . .

Az Ofensiva Română (Vaida lapja) írja:

Be kell lássá mindenki, milyen óriási munkát jelent a nemzetgazdaság megszervezése háború szempontjából, mily nehéz felelősség nehezedik azok vállára, akik a tervet legkisebb részleteiben is kidolgozzák. Ugy kell minden működjön, mint a pontos óra, mint tökéletes gép, nem lehet helye hibának, hanyagságnak. Nem lehet szó munkát felőrlő harcokról. Sehol sincs szükség annyira egységes vezetésre, mint ezen a téren, hol minden erkölcsi és anyagi erő igénybe kell venni. Leiki mozgósítás kell tehát megelőzze a nemzetgazdaság mozgósítását. Nem lehet párnás ajtók mögött terveket kovácsolni s nem szabad a közélet, gazdaság és kereskedelem vezető egyéniségeit kizárni.

KINDERMUND.

„Fritz, schon wieder hast du den Federstiel vergessen. Wie würdest du einen Soldaten benennen, der ohne Gewehr in den Krieg zieht?”

„Einen General, Herr Lehrer!”

„Nem lesz fizetésemelés és az adókat sem emelik” . . .

Az Ellenzék írja:

Canciov pénzügyminiszter nagy körvonalakban közli az új állami költségvetés alap gondolatait. Nem lesz fizetésemelés s az adókat sem emeli. Ne keressetek többletet a mai válságban, ne várjatok Grönlandban nyarat, nem adhatok csak művirágokat napsütés hiányában — lényegében ezt mondja. Legyünk hát Demostenesek: bor helyett olajat fogyasszunk s bizakodva dolgozzunk a holnapért. 1937 — írja az Epoca — nem lesz a nyugalom éve. Igaz, hogy a diplomácia mindent megtesz a folyton mutatózó veszély elhárítására, az európai vulkán azonban forr s kirombanhat, 1937: a hadi készülődések éve marad. Mindenütt meggyorsították a fegyverkezést. A népek tisztában vannak az áldozatokkal, ugyanakkor azonban azt is tudják, hogy a pénzbeli áldozatok meg sem közelítik a háborús borzalmakat. A készülődés náunk sem állt meg nagyhangú szólamoknál. A munkát tovább kell folytatni s egyetlen ünnepnapot sem ismerhetünk napjainkban. Az állami költségvetés a gondosság tükreét jelenti s nemzeti meggyőződésünk erejét mutatja. Hősi áldozatra van most szüksége Tatarescunak. Így ír az Epoca. A fizetéstöbblet, javulás tehát ujévi álom marad.

ZIMA TIBOR

1879 - 1937

Kihullott a toll a kezéből, elnémult a száj, amely három évtizednél hosszabb idő óta szántotta a sorokat és öntötte az érveket a mi igazunk mellett. Több mint egy emberöltővel ezelőtt jegyezte el magát velünk, iparosokkal és ez a mellénk állás egy életre szólott. Mindenkori, amikor szükségünk volt rá, szívcs készséggel bocsátotta rendelkezésünkre ragyogó tehetségét, kivételes energiáját és kitartó alkotó munkáját.

Zima Tibor, akit előbb Arad, majd később egész Transilvania iparosága vezérének tekintett, meghalt. Eltávozott örökre közülünk az ember, aki arra született, hogy vezessen. Nemcsak tudásának gazdagsága, jellemének egyenessége, igazságszeretete állította az élre, hanem önzetlensége is, mert megérezte, hogy ahol igazságtalanság történt, neki ott a helye, hogy a rászorulókat megvédelmezze.

Mint egészen fiatal újságíró került az aradi ipartestület titkári székébe. Rajzó méhkas volt akkor az aradi ipartestület, de Zima Tibor szerető megértéssel ki tudta egyenlíteni a nagy ellentéteket, leserelte a legádázabb ellenségeket és tevékenysége nyomán rövidesen újra megkezdődhetett a termékeny, építő munka.

Rövid két évi működése után az aradi kereskedelmi és iparkamara másodtitkárává hívta meg. Tág tere nyílt itt, hogy az iparos érdekeket támogassa és előbbre vigye. Zima Tibor munkásságának tulajdonítható, hogy az ezután bekövetkező időkben az aradi kamara csak névleg volt kereskedelmi és iparkamara, mert legalább kilencven százalékban kizárólag iparkamara volt. És megmaradt az aradi iparkamarának ez a jellege akkor is, amikor Kristófy János iparoselnököt Ottenberg Tivadar bankigazgató váltotta fel a kamarai elnöki székben. Így volt ez később is, amíg Zima Tibor vezette a kamara ügyeit.

Bárhova állította a sora, sohasem felejtette el az iparossággal szemben táplált lelki közösséget. Mint lapvezér, mint a városi törvényhatósági bizottság kiválósága, mint országgyűlési képviselő, egyformán elsősorban az iparosság mandátáriusának érezte magát. Önzetlenség, fáradhatatlanul, kitartással és sok eredménnyel dolgozott mindenkor az iparos érdekekért.

Ritka képességei közé tartozott, hogy nemcsak szerezni tudott barátokat, hanem meg is tudta azokat tartani. Tűzbe mentek volna a barátai érte, de viszont ő is mindent megtett értük. Igazi demokráta volt, ami a kisemberek köréből sok hívet szerzett neki. Ösztönyszerűleg megérezte, hogy Zima Tibor szinte támogatjuk. Ezek a tulajdonságok szereztek meg neki azt a nagy népszerűséget, amely egész pályáján végigkísérte és amit még tetézet bájos modora, mindig jó és vig kedélye és optimizmusa.

Az a szeretet és tisztelet, amely körülvette őt, emelte azután az Ipartestületek Országos Szövetsége elnöki székébe. Akik emlékeznek még a Gheorgheeni országos iparos kongresszus fényes lefolyására, magas színvonalára, meg kell, hogy hajtásák előtte az elismerés zászlaját.

Ki nem emlékszik vissza az 1925. évi aradi mintavásárra, amely annyi dicsőséget szerzett nemcsak Aradváros iparosságának, hanem az egész városnak és amelynek megszervezése elsősorban az ő nevéhez fűződik, mert mint a kamara főtitkára a munka nagy részét maga végezte.

Mi, aradi iparosok, akik az ő legszűkebb baráti köréhez tartozunk, fájó szívvel és megrendült lélekkel álljuk körül koporsóját. Az őszinte, jóbarátot, az igaz, jémes s hibától mentes férfit siratjuk benne, a nagy tudású, bátor tollú író, az iparosok vezérét, aki nehéz időkben mutatta az utat, amelyen haladnunk kell.

Pótolhatatlan az űr, amit eltávozásoddal, Zima Tibor, magad után hagyál, különösen nekem, aki úgy érzem, hogy lelkem jobbik felétől, osztályos társaim legkiválóbbjától veszek most örök búcsút.

Emléked mindig fenmarad közöttünk.

Reinhart Gyula.

Miért nem a gyártási, hanem az eladási ár után kell számítani a forgalmi adót?

Pénzügyminiszteri magyarázat a sokat vitatott probléma ügyében.

Nincs kilátás rá, hogy ezt a rendet megváltoztassák

A pénzügyminiszter a forgalmi adóköteles számla szerinti „eladási” érték magyarázatára vonatkozólag a következő utasítást adta ki:

Vannak olyan vállalatok, amelyek abból a célból, hogy olcsóbbnak tűntessék fel ügyfeleikkel szemben gyártmányaik árát, külön veszik fel a számlába a termékek gyártási értékét. Ehhez az áruhoz hozzá adják azután a különböző taxákat és adókat, szállítási költséget, forgalmi adót stb. Ezek a vállalatok azt állítják, hogy ők csupán a gyártási ár után kötelesek forgalmi adót fizetni és nem a számla végösszege után, amely pedig az áru reális eladási ára.

A cél nyilvánvaló, nevezetesen az, hogy a számla összegének egy részét kivonják a forgalmi adó alól. Ennek megengedése azonban a forgalmi adótörvény rendelkezéseinek súlyos megsértését jelentené.

A törvény 4-ik szakasza úgy rendelkezik, hogy a forgalmi adót a számlaérték után kell számítani. Számlaérték alatt pedig az áru eladási árát értik, beleértve a csomagolást és a fogyasztási taxát is.

Egymagában az a tény, hogy a forgalmi adótörvény 4-ik szakasza szerint az áru számlaértéke alatt annak eladási árát a csomagolási és fogyasztási költségekkel együtt értik, nem magyarázható megszorító értelemben és olyképen, hogy a számlázott érték csakis csomagolási költséget és a fogyasztási taxa összegét foglalhatja magában a gyártási áron kívül, hanem csakis abban az értelemben, hogy precizirozza az áru eladási árának fogalmát, amelybe bele kell érteni a csomagolási költséget és a fogyasztási taxát.

Ha a törvényhozó ezt megszorító értelemben értette volna, akkor így fejezte volna ki magát: Az áru gyártási ára plusz csomagolás és fogyasztási taxa. Es nem fejezte volna így ki magát, mint a hogy a törvényben van, nevezetesen nem említette volna külön az eladási árát, beleértve a csomagolást és fogyasztási taxát.

A gyárosok ezzel szemben azt követelik, hogy a forgalmi adót csupán a gyártási ár, valamint a csomagolási és fogyasztási taxa után fizethessék, nem pedig az áru eladási ára, csomagolási költség és fogyasztási taxa után. A számlaérték minden könyvelési szabály szerint a számla végösszegét jelenti. A forgalmi adótörvény első szakaszának megszerkesztése igazolja ezt az álláspontot, hogy a forgalomba helyezett áru már meg van terhelve taxákkal és adókkal. A forgalom elmélete ugyanis az, hogy az áru az eladó gyáros vagyonából a vevő vagyonába kerül.

Forgalmi adót csupán a forgalomba helyezett áru után kell fizetni, még pedig akkor, amikor az áru kimegy a vállalatból és az eladási számla kibocsátása alkalmával. Téves tehát az az állítás, hogy adó után is kell újabb adót fizetni, hiszen mikor az áru forgalomba kerül, a számla kibocsátása után már értékesebb, többet ér éppen az adó összegével.

A 7-ik szakasz hasonlóképen úgy intézkedik, hogy a raktárakból az üzletekbe elküldött áru után meg kell fizetni a forgalmi adót, és pedig a raktár eladási árának megfelelően, tehát olyan értéket véve alapul, amely az összes költségeket már magában foglalja, így tehát a forgalmi adót is.

A 15-ik szakasz szövege ez:

A forgalmi adó fizetésére kötelezett vállalatok semmiféle közszállítását nem fizetheti ki az állam, megye, község, szakkamara, jótékony intézet, állami kereskedelmi vállalat anélkül, hogy a vállalat a forgalmi adó kifizetését ne igazolná.

Ebből a szövegből is világosan kitűnik, hogy az eladási ár magába foglalja a forgalmi adót és az összes többi költségeket.

A forgalmi adó a termelő terheli és ennek kell megfizetnie. Ha a termelő vissza akarja kapni ezt az összeget a vevőjétől, akkor ezt kikötheti a vevővel szemben. Ha nem, a forgalmi adót mindenképen ki kell fizetni, még akkor is, ha ez a termelő terhére esik.

Tulajdonképen ez a helyzet minden olyan adónál, amelyet érték után fizetnek.

Ha valaki házat ad el százezer leiert, a bélyeg hétézer leit tesz ki. Az eladó tehát tulajdonképen csak 93 ezer leit hajt be, hétézer lei az államé lesz

bélyeg címén. Ez tehát nem a vevőt, hanem az eladót terheli, ha csak más kikötve nincs.

Csak ha a törvényhozó valamely törvényben kifejezetten ellentétes módon intézkedik, nevezetesen úgy, hogy a bélyeg a vevő terhe lesz, csak ilyen esetben lehet a forgalmi adót nem az eladási ár, hanem a gyártási ár után számítani.

Ha megállna az az elmélet, hogy a gyárak a forgalmi adót az áru gyártási értéke után fizetnék be, nem számítva a költségeket, ez méltánytalan következményekkel járna.

Tegyük fel, hogy A. gyáros ilymódon számítaná fel összes költségeit, tehát nem kalkulálná a taxákat, forgalmi adót és az árut száz leiert adná el. Ebben az esetben a kincstárnak hat százalék forgalmi adó jutna.

B. gyáros ezt a száz lei értéket a következőképen számlázná:

Áruérték	90 lei
Különböző bélyegtaxaköltség	4 lei
Forgalmi adó	6 lei
Összesen	100 lei

Méltánytalan volna, hogy B. gyáros csak azért, mert a számla végösszegét különböző elnevezés alatt osztotta fel, csak 90 lei érték után fizetné be a forgalmi adót és nem pedig a valóságos forgalmi érték után. Ezzel szemben az A. gyáros az egész száz lei után fizetné a hat százalékos forgalmi adót. Ez különböző elbánást eredményezne és nem volna igazságos.

Az az elv, hogy adó után nem kell újabb adót fizetni, általánosítható volna az összes érték után fizetendő adókra. Ebben az értelemben a pénzügyminisztérium az 1934. április elsejei forgalmi adótörvény megszavazásával kapcsolatban módosító javaslatot is terjesztett be a parlamenthez. Ezt a módosítást azonban a parlament visszautasította. Ez is egyik érv amellett, hogy a forgalmi adót nem a gyártási, hanem a számlaérték után kell számolni.

Megkezdődött a hajsza Aradon a szabóipari kontárok ellen

Néhány nappal ezelőtt az aradi munkafelügyelőség a pénzügyigazgatóság, a munkakamara és a helyi férfiszabó-szindikátus bevonásával ellenőrző razzia rendezett a kontár-szabóiparosok leleplezésére. Ezek a kontár szabóiparosok minden hatósági bejelentés és engedély nélkül vállaltak munkát, amit lakásukon végeznek el, adót és betegsegélyző járulékot nem fizetnek és így tisztességtelen versenyt támasztanak a közterhek viselő hivatásos iparosoknak. A razzia, amelyet Pacurariu munkügyi felügyelő irányított, eredményes volt, amennyiben számos kontár-szabót lelepleztek és ezek ellen az új ipartörvény értelmében szigorú eljárás indult. A törvény rendelkezése értelmében egyébként a kontárparost foglalkoztató megrendelő is súlyos büntetésben részesül. A bizottság tovább folytatja megkezdett ellenőrző munkáját.

Hogyan állapítják meg az egyéni tulajdonjogu szállodák minimális adóját.

A szállodatulajdonos egyéni cégeket, amennyiben jövedelmük pontosan és szabályszerűen vezetett könyvekből megállapítható, vagy amennyiben becsülés útján állapítják meg az adójukat, minimális adóval olyképen kell megadóztatni, hogy az adó alapjául szolgáló jövedelmet a bérérték másfélszeres szorzatával vesszük egyenlőnek. A bérértéket a vállalat folytatása céljából használt ingatlanra vonatkozóan kell megállapítani.

Természetes, hogy az ingatlan teljes bérértékéből le kell vonni ilyen esetben, az esetleg albérlésbe adott ingatlanrész bérértékét, mert ez az ingatlanrész nem kizárólag a vállalat céljaira szolgál. (Adótörvény 39. §. U. 118.)

Jogesetek a kisipar köréből

Ha a munkaadó jóhiszeműen bűnvádi feljelentést tesz alkalmazottja ellen, az alkalmazottnak akkor sem lehet kártérítési igénye, ha ártatlansága beigazolódik.

A cluji királyi tábla 7489/1935. számú elvi döntvénye.

Az alábbi jogesetben szereplő felperes alkalmazottat munkaadója egy bonyolult pénzbefizetési ügyből kifolyólag azon a címen, hogy szabálytalanságot követett el, bíróság elé idézte és ugyanekkor állásából is elbocsátotta. A per folyamán 45.000 lei állítólag jogtalanul felvett és saját céljaira elhasznált összeg megfizetésére kérte elbocsátott alkalmazott kötelezését.

Az alkalmazott ekkor kártérítési pert adott be a munkaadó ellen. Panaszában előadta, hogy volt munkaadója bűnvádi feljelentése őt teljesen lehetetlenné tette. Ujabb alkalmazást a feljelentés miatt nem tud kapni.

A bíróság a keresetet elutasította, mire az alkalmazott azon a jogcímen, hogy állásából alaptalanul bocsátották azonnali hatállyal el, a döntés ellen a táblához adott be felebbezést. Felebbezésében előadta, hogy a fent hivatkozott bűnperben, amely miatt őt munkaadója elcsapta, büntetendő cselekmény hiányában megszüntette az eljárást a bíróság.

A cluji királyi tábla szintén elutasította a felperes alkalmazott követelését. Megállapította, hogy amikor felperes alkalmazottjával szemben a feljelentéskor alperes munkaadó eljár, csak a saját törvényes jogait gyakorolha és arra, hogy alkalmazottja ellen bűnvádi feljelentést tegyen, a feljelentés megtételekor elég bizonyíték áll rendelkezésére. Mivel a munkaadó jóhiszeműen járt el, — állapította meg a tábla — a polgári anyagi felelősség alól is mentesül.

Jogszabályt képez, hogyha a munkaadó jóhiszeműen és nem vétkes környelmséggel tesz alkalmazottja ellen bűnvádi feljelentést, ellene a büntetőtörvénykönyv 20-ik szakaszában foglalt elv szerint kártérítési keresetnek helye nincs.

Figyelembe vehetők-e enyhítő körülmények a nemzeti munkáról szóló törvény büntető szankcióinak alkalmazásánál.

Az aradi törvényszék harmadik tagozata szerint nem, a chigineui királyi ítélőtábla 232/1935. számú elvi döntvénye szerint igen.

Az alábbi jogesetben szereplő munkaadó nem alkalmazkodott a nemzeti munka védelméről szóló törvény rendelkezéseire, miért is a lapusnai törvényszék megbüntette, de tekintettel az enyhítő körülményekre, a törvényszék alkalmazta a büntetés kiszabásánál a regati büntető perrendtartás 60-ik szakaszát, amely megengedi a bíróságnak, hogy a megállapított büntetési nem legkisebb mértékén alul is szabhasson ki bírságot.

A határozat ellen a munkaügyi minisztérium a nemzeti munka védelméről szóló törvény rendelkezéseinek helytelen alkalmazása címén a másodfokon illetékes táblához felülvizsgálatot kért.

A tábla a munkaügyi minisztérium felülvizsgálati kérelmét elutasította.

Ez ugyanis arra volt alapítva, hogy a nemzeti munka védelméről szóló törvény speciális törvény, tehát nem lehet alkalmazni az általános büntető perrendtartás enyhítő szakaszait és kisebb büntetés nem szabható ki, mint az illető speciális törvényben meghatározott minimális büntetés.

A táblai ítélet indoklása szerint habár a törvény speciális viszonyokból fakadt és a nemzeti munka védelmét szolgálja, annak szövege nem említi és nem zárja ki a büntető perrendtartás enyhítőre vonatkozó szakaszainak alkalmazását és így tiltó szabály kifejezetten nem lévén, a törvényszék helyesen alkalmazta azt a büntetést, amit a tett az enyhítő körülmények figyelembe vételével megérdemelt.

Az aradi törvényszék harmadik tagozatának éppen az ellenkező álláspontra helyezkedett hasonló ügyekben. A vonatkozó határozatot annak idején lapunkban közöltük. Közl.: KELE SANDOR dr.

Egész Banat iparosságát megszervezi a timişoari ipari munkaadók szindikátusa

Közvetlenül a pénzügyminisztériumban interveniál a timişoari iparosok forgalmi adósárgalmi ügyében a szindikátus.

Külön ügyészt választottak a vidéki iparosok ügyeinek intézésére

A timişoari ipari munkaadók szindikátusa Kovács István elnökletével a napokban közgyűlést tartott.

Hermann György betérjesztette az ellenőrző bizottság jelentését arról, hogy a zárszámadások az 1935—1936. évre rendben vannak. A közgyűlés azután hozzájárult az 1936—1937. évi költségvetéshez. Azután az új költségvetési esztendőre megválasztották az ellenőrző bizottságot, amelynek tagjai Hermann György, Albu Constantin, Fekete Mihály és Braun Imre.

A közgyűlés ezután megvitatta az alapszabályok megváltoztatása következtében beállott helyzetet, amely módot ad az ipari szindikátusnak, hogy az egész Banat területén működjen, illetve az egyes

községekben fiókokat létesítsen. Miután a vidék beszerzése fokozott jogi tevékenységet is igényel, elhatározták, hogy egy alügyészi állást szerveznek. A központi ügyészi teendőket Veterány Viktor dr. ügyész végzi a vidéki jogi teendőket pedig a közgyűlés Oprea Ioan dr. ügyvédre bízta, akit a szindikátus tiszteletbeli ügyészává választottak meg.

Foglalkozott a közgyűlés a forgalmi adóval kapcsolatos panaszokkal és elhatározta, hogy ezeknek orvoslása érdekében újabb lépéseket tesz a pénzügyminisztériumban.

Kovács István elnök záró szavaiban Isten áldását kérte az újévben a szindikátus tagjaira és azok családjaira.

Miért volt „kincses” város a régi Transsilvania fővárosa

Írta: HEVESI JÓZSEF.

II. ík cikk.

A legrégibb céhszabály, amelynek Cluj-ról nyoma van, a szőcsöké. 1360 március 24-én adták ki ezt a céhszabályt György helybeli ispán és bíró, a helybeli esküdtek és az összes „vének.” Királyi megerősítéssel mondatott ki ebben a céhszabályzatban, hogy

sem a helybeli polgárok, sem odajöve egyetlen idegen is, juh vagy báránybőrt, vagy más ház és vadállatok bőreit százon alól való mennyiségben ne vásárolhasson, kivéve a helybeli becsületes céhből szűcsmestereket.

Senki az ő tudtuk és beleegyezésük nélkül, — folytatja a céhszabályzat — saját kezére a mesterséget üzni ne merészkedjék, ha valaki ez ellen cselekednék, a város bírása, György céhmester uram szigorúan büntesse meg.

Érdekes oklevél maradt fenn a mészárosok céhétől is 1422-ből. Azt tárgyalja az az okmány, hogy

„a céhtagok az Isten dicsőségére és Szent Mihály főangyal tiszteletére épült szentegyház miséjéhez eddig szolgáltatott zászólók, gyertyákat és egyéb kegyeszerkeket az irigység által sugalmazott; egyes tagok által felbujtogatván megadni vonakodnak”.

Kérlek azért a város bírját, Veress Tamást, hogy az engedetlen céhtagokat büntesse meg és szorítsa a céhvezetés iránti engedelmességre.

Igazságos Mátyás király korából is fennmaradt egy engedélylevel, amely a timárokról vonatkozik: 1465. szeptember 4-ikén a városbíró Peiri Miklós céhmester kérésére adta ki ezt az okiratot a király. Az okmány szerint

„a timármesterek Sztiz Máriáról nevezett céhének megengedték, hogy a céhből mestereken kívül kiképzettlen bőrt senki ne vásárolhasson. Kikötötték azonban, hogy a vett bőrt az eleitől fogva fennálló szabályok szerint büntetés terhe mellett kötelesek feldolgozni”.

A 15-ik század második felében nagy fellendülés mutatkozik a tisztas ipari munkálkodás terén. Bizonyítják ezt az ujonnan szervezkedő céhek, amelyek részben új alakulatok, részben pedig az elhalálódott céhszabályokat újították meg.

1467. július 21-én keletkezik az „Ezres és Bötületes kovácsmesterek” céhszabálya. Az e szabályzatban szereplő 38 tag közül 33 magyar.

Az 1467—1475-ig terjedő időben Transilvania fővárosában az aranyművesek, a takácsok, a szőcsök és kőművesek céheinek új alapszabályok készülnek. Elavulás címén megújítják a lakatosokékat ekkoriban egyesült sarkantyukészítők céhének ősi szabályzatát, valamint a szabók céhszabályait is,

Nevezetes előírás volt olyan céheknél, amelyeknek a taglétszámuk huszon felüli volt, hogy

két mestertársnát (segédmestert) és két apródnát (inasnát) nem tarthattak többet.

Kivételként csak a céhmester, az atyamester, a látómesterek, vagy egyéb közhivatalt viselő mesterek tehettek.

Ha a mester halála után az özvegy tovább akarta folytatni az ipart, a mester halálakor volt első segéd tartozott mindaddig az özvegytel dolgozni és az üzemet vezetni, míg az özvegy férjhez nem ment. A férjhez menetelnek azonban egy, legfeljebb három éven belül meg kellett történnie. A többi kérés előtt az előbb említett első segéd rendszeren „fór”-ban van.

Szapolyai János ardeali fejedelem királyi koronázása után a pénzverő hivatalt Sibiuból Cluj-ra helyezte át egy 1527. október 28-án Clujon kelt királyi kegylevelében „azon való halálának kifejezésékeppen, mert az összes szász városok hűtlenségével szemben Transilvania fővárosa az anyaországhoz és a törvényes királyhoz hű maradt”.

János királynak ez a rendelete nemcsak a valóságban, hanem formálisan, papíron is kincses várossá tette a régi Transilvania fővárosát.

AKTUALIS.

Arisztid: Hová messz kéklek?

Agenor: A főpostára, kéklek, egy gratuláló sürgényt kell feladnom, kéklek.

Arisztid: Kinek gratulálsz, kéklek?

Agenor: Az ez-angol királynak a nevenapjára, kéklek.

Arisztid: Tudtommal ma nincs Eduard-napja, kéklek.

Agenor: De nyolcadika van.

Január
17.

Aradi Sütiiparosok
Bálja
az Iparos Kulturházban

Milyen legyen a modern munkásház

Gondolatok és megjegyzések az építőipar világirodalmának legaktuálisabb problémája, a szociális építkezés köréből egy Szovjetországról szóló angol könyv nyomdokain.

**Nem a roppant munkáskaszárnya az ideál,
hanem a tágas, szellős, napos és csendes családi ház**

Írta: CSISZAR LAJOS.

Sir Walter Citrine: „I Search for Truth in Russia” — „Keresem az igazságot Oroszországról” címen a George Routledge & Sons Ltd. londoni cégnél nemzetközi érdeklődést felkeltett könyvet jelentetett meg. Alábbi cikkem a könyv adatai nyomán és hatása alatt készült. Cs. L.

A szociális jellegű építkezéseket, — minden tulajdon nélkül ideiktathatom a frázist — állandóan napirenden tartja az építészeti szakma nemzetközi irodalma. A Nemzetközi Építészeti Közmunka-Szövetség hivatalos lapjának, a „Notes Périodiques”-nek legutóbbi számában, hogy hirtelenében csak ezt a példát rángassam elő, részletesen ismertette Farkas Eleknek, a Magyarországi Építőiparosok Országos Szövetsége igazgatójának a Magyarországon 1935-ben eszközölt építésekéről, nem kis mértékben munkásházak építéséről írt érdekes művét és a „National Builder”, londoni építészeti magazin is minden számában ad közleményeket a munkásházak építésének problémájáról, figyelemmel kísérve e téren az egész világ számottevő alkotásait és kísérleteit. Ami az 1932-ben megjelent „Housing Act” című és az angol munkásházak építéséről szóló törvényt illeti, annak összes utólagos kiegészítéseit és magyarázatait különösen élénk figyelemmel kíséri.

E törvény szerint:

Angliában minden alkalmazottnak, munkásnak joga van építés esetén a telekárát is beleszámított költséggel 95%-a erejéig kedvezményes államkölcsönre, ha a családi lakóház konyhán és ebédlőn, (nappali szobán) felül még legalább két hálószobával épült.

A budapesti „Építőmesterek Lapja”-ban nagy élvezettel olvastam, hogy Magyarországnak Közép-Európa és főkecskény országának fővárosa hasonlólag e-leibe megy az eseményeknek, szintén akciót kezdett munkásházak építése érdekében.

A budapesti családi házak e szép programjának ismertetésénél különösen e szavak ütöttek meg a fülemet: ikerházak Budapest és vidékén. Az ilyen ikerházak tervezésénél nem nagyon voltak régebben figyelemmel a világtájakra, mint ahogy az angolok teszik és a németek is többemeletes nagyobb társasházak építésénél erre nagy gondot fordítanak. Ha ikerházalakban is létesülnek e munkásházak: legyen mindenik individuálisan a világtájának megfelelően megtervezve. Ne essék hálószoba északra és ne jusson pont szembe a verőfénynek a nyitott veranda, vagy az éléskamra.

De áttérek az e cikk elején megjelölt tulajdonképpeni mondanivalómra, Sir Walter könyvére, a mely példátlan arányú érdeklődést keltett az egész angol építészeti piacon. Ez nem is csodálható, ha figyelembe vesszük, hogy Angliában egyike manapság a legnagyobb üzleteknek a heti vagy havi részletfizetésre épített családi ház. Olyan nagyarányúvá nőtte ki magát ez az üzletág, hogy az angol kormány a szédelgések megakadályozása céljából rendeletet adott ki, amely szerint minden ilyen családi ház eladásakor kötelező érvényű biztosítást kell adnia az épületet felépítő szakembernek az építmény szakszerű felépítése és az esetleges rejtett hibák ügyében. Tökeesős cégek a családi házaknak e kiterjedt üzletága által egész Angliát egy kertvárosává teszik. London eddig is csak a City-jében épült nagy bérházakkal, míg maga a város nem a kontinens nagyvárosainak palotaszzerű bérkaszárnya-rendszerében, hanem kizárólag egy család által lakott házzal épült be. Az autóközlekedés London munkásait ma már a tengerpartokig terjedő területek lakóivá tette. Míg a villamosvilágítás, fűtés, hűtés, energia szolgálat automatikus házi vezetékek motorjainak, mosási gépek hajtó erejének és porszívógépek mozgásának céljaira és különösen, mert a kettős rend-

szertü póceggördörrel a csatornázás higiéniája is meg van oldva: nem probléma, hogy hol fekszik a családi ház. Hiszen a civilizáció minden kellékét könnyedén produkáló villamos áramot egyforma gyorsasággal szállítja a drótvetések mindenüvé.

Bár ismét eltérek a tárgytól, Sir Walter érdekes könyvéről, amely az oroszországi munkásházak építése ügyében igen figyelemre méltó adatokat tartalmaz, ide kell iktatnom: nem vagyok barátja az ikerházaknak. Magam a háború előtti időben 1—4 szobás családi házakat tömegesen építettem Targumuresen egész városrészeket kitevő területekre, de ezekből alig néhány volt ikerház. Ezek se váltak be. Lakóik ugyanis azt tapasztalták, hogy még a másfél téglás közös falnál is áthallatszik a hang.

Ha már erről a problémáról van szó, megemlítem, hogy igen kitűnően bevált az álló téglával egy téglavastagon két üreggel, tehát középen állólégtérrel ugyancsak elválasztott cella-rendszerű építés, amelynél minden egyes állósort, de legalább minden másodikot fekvő téglasorral le kell fedni. Ugyelni kell a hézagok gondos kitöltésére! Ezeket a falakat igen melegeknek találtam és a hangot is kitűnően szigetelték. Az ilyen falakkal határolt szobában lakók azt mondták, hogy azok teljesen „siket”-ek. Előnyük még, hogy nem kell az alapot sem vastagítani, legfeljebb az alapfenéket, ferde szélesítéssel beróva lehet a területet növelni, melyet a beton jól ki is tölt. Falusi iskoláknál is jól bevált ez a rendszer. A beton alapba 15 cm-re a lábazat alá három szál 8 mm-es vasdrótot tettek és az ablakok fölé végig betonkoszorút. (Falusi székelty atyámfiaiának se-hogyan sem ment eleinte a fejébe a levegővel épített ház furcsasága, de amikor megmagyaráztam, hogy a gyapjunál is a beszorult levegő véd a hidegtől és több rétegű ruhánál is a levegő a lényeges melegező, hogy a dupla ablaknál is a közre fogott levegő tartja vissza a hideget, oldalt néztek és nem volt több ellenvézésük. Ma már ők is így építkeznek s kinevelik a tudatlan kőművest, aki 23 centiméteres falat épít egy állólégtérrel és két fekvő futóssal egymás fölé tételével. Hideg az ilyen fal és hozzá még nem is olyan erős, mint az üreges.)

Sir Walter megemlíti, hogy Németországban, ahol szintén óriási erőfeszítéseket tesznek munkásházak építése tekintetében, szintén kerülnek a bérkaszárnya-típust. Nagy parkokat, gyermekek részére létesített homoktelepeket, lubickolókat helyeznek a kapuk elé. Ausztria, ahol az új elmélet eözt létesültek a szociális építkezések, sajnos, nem tudott felszabadulni a bérkaszárnya-stílus alól.

A szerintem szükségesnek minősített hosszú kitérés után, amit — remélem — megbocsátanak olvasóim, rálérek végre Sir Walterre és Oroszországra.

Angol világhírűnek azt mondja, hogy kizárólag az igazságot kereste oroszországi útja alatt. És Sir Walter valóban nem udvariaskodik. Igazán nem mondhatjuk, hogy hizelegni kíván a moszkvai diktatúrának, amelyben a „diktálás” legkevésbé éppen a proletár részéről történik. Sir Walter könyve a naplójegyzések egymásutánjának közvetlenségével ad az általa látottakról valóban hű képet. Mint mondja, „vegyesen ír mindenről, nem különíti el egymástól a különböző problémákat.”

Leningrádon kezdte, Moszkván és Kharkowon át Bakuban végezte útját az angol világhírű. Moszkvában találkozott a házépítések főnökbiztosával Tomszkyval, akivel hosszabb eszmecsere történt.

Tomszky főlényesen beszélt. Mintha a forradalom összes eredményeinek esszenciáját a kisujjára raktározta volna. Végrehajtott politikai ténykedéseinek irányelveiről a következőket mondta:

1. Megszüntették Oroszországban teljesen a munkanélküliséget és eltüntették a nép félelmes aggodalmát bizonytalan jövőjéről.

2. Mindenki addig dolgozik, amíg arra képes. Ha megszűnt a munkaszeje, az állam gondoskodik róla.

3. Alkalma van minden egyénnek arra, hogy tehetségének megfelelőleg a legnagyobb pozícióba is eljuthasson.

4. Mérföldetlentül emelkedett az orosz nép általános műveltségi szintje. A közoktatás annyira kiterjedt, hogy ma már nincs irástudatlan egész Oroszországban.

Sir Walter a diplomata finomságával elfogadta a megállapításokat, de az angol abszolút fölényével mégis megjegyezte:

I. Szakügyekben mégiscsak a szakismereti tanulás, a képzettség a legfontosabb. Ez az, ami szükséges és ami döntő. (Itt szerző céloz az üldöztetésekre, melyekben a tanult mérnökök, tudósok részesültek a szovjet részéről, a „katorgások” rettenetességeire kárhóztatva. Az északra deportált intellektuellék fölött tolvajokból és prostituáltakból álló őr-ség uralkodik, stb.)

II. Megszüntették ugyan a munkanélküliséget, de ez az új helyzet a benne rejlő infláció folytán le-szállította a munka értéke által elérhető életstandardot.

III. Megszűnt ugyan a jövő bizonytalansága miatt való félelem, de az „eltévelygés” miatt való üldöztetés félelme annál nagyobb.

IV. Igaz, hogy az állam gondoskodik mindenkinek a jövő személyi szükségleteiről, ez a gondoskodás azonban a parancsra teljesítendő kényszerű államkölcsönök fizetése által történik. Legutóbb erre évi három és négyheti munkabérek mentek. Ezen felül a repülőgépek építésére való „önkéntes” hozzájárulás, más közművekre kirótt taxák, államvédelmi célokra szolgáló direkt és indirekt adók különböző egyéb válfajai mind a munkást terhelik.

V. Az állam, ha emelte is a nevelés színvonalát, de az oktatásban résztvevők a végén tulajdonképpen propagandisták, akik tréninget kaptak a „vályu” mellett való habzsolásra. Óvodák, iskolák irányára sok-sok beszéd révén végeredményben határozottan arra céloz, hogy a kommunista eszmét a kapitalista országokra kiterjesszék.

Sir Walter a Tomszky által kiadott propaganda könyv eszméirányából egy pár gondolatot az alant-i szövegben közöl:

„Angliában, mely a leggazdagabb munkáselnyomó kapitalista állam, a roppant vagyonu háztulajdonos a munkástól tetszése szerinti házbért szedhet. Annyit, amennyi neki éppen pont jólesik... Ha a bérli-munkás munkanélküli lesz és képtelen a fizetésre, a házigazda nyomban kiteszi az időjárásra való tekintet nélkül, egész családjával együtt az utcára. Pedig ezek a lakások ott teljesen szűkek, legtöbbször sötétek, nedvesek. Tomszky szerint az angol iskoláskönyvek azt tartalmazták, hogyha a szegény munkanélküli munkás kenyerért könyörög: „Mérgező gázokat és gépfegyvereket szegnek nekik.”

Habár minden vágya az volt Sir Walternek, hogy kíséret nélkül tehesse meg a tanulmányát az oroszországi lakásépítések körül, ez nem mindig volt könnyű, mert hivatalos figyelemmel nagyon is vigyáztak minden lépésére. Figyelték, hogy hol jár, miket néz és kivel érintkezik. Hogy, mit hall, mit mond. Hiába mondta vezetőjének, hogy fásasztja, a miért minden útján elkísérik. Ő a rosszakat is akarja látni, épüget mint a jókat. De a vezető mégiscsak mindig a jók felé kalauzolta.

Sir Walter a következőkben foglalja össze az orosz munkásházakról megalkotott végleges véleményét:

„A kivitelezett egész lakásrendszerben a túlszű-feltség uralkodik. Tömeg és tömeg mindenütt.

JANUÁR

30

Aradi Iparos Bál

Nagy kivétel, amikor egyetlen szobát adnak egyetlen családnak."

Tehát a 15 évvel ezelőtt Swen Hedin által leírt helyzet egyáltalán nem változott. Ma is többen laknak egy szobában és családokat választanak el egymástól papírból készült spanyolfalak, amikor az akadémia tudósának lélekzete összefoly a munkásával és a lakás „bizalmijával”.

A gyárakban folyó munkamenet tanulmányozására nem adtak módot Sir Walternak. Sikertült meg tudnia azonban, hogy

a szovjet-üzemekben „a darabszám szerinti díjazás” az elfogadott rendszer, amiről így a szovjet is igazolja, hogy a legnagyobb eredmény eszköze.

A látszat úgy mutatja, hogy a munkások politikai lelkesedése megengedi ezt a velük szemben tulhajtott erővel rendezett munkát, de Sir Walter véleménye szerint nincs messze az idő, amikor az átlagmunkás, az ütemet nem bíró, kevesebbet kereső nagy tömeg ez ellen a legkomolyabb lépést megteszi. Jó lehet bizonyos méltánlással van Sir Walter a szovjetnek egyes kerületekben végzett szociális munkájáról, de egész könyvének teljes hangsúlya azt érezteti, hogy az egész túzó program csak látszatmunka, mert nem arra fekteti a súlyt a szovjet diktatúra, hogy a kezeibe került 150 millió emberrel és a hatalmas orosz földdel gazdasági eredményeket produkáljon, hanem arra, hogy az egész világot forradalmasítsa. Ennek az eszmének az ifjú kommunisták kiképzettjei a leglelkesebb harcosai. Ezeknek ligájában Sir Walter az ifjak titkáriának következő szavait jegyezte fel: „Az öreg generáció végleg elhatározta, hogy a mi országunk kit és hol kell megdöntsön! Mi, az orosz szovjet ifjai fontos történelmi feladatunknak tekintjük, hogy az egész világ megdöntésére ezt ki teljesítse közöttünk.”

Sir Walter elmondja még, hogy az idegei kopnak el a Stalin lépten-nyomon látható arcától, a melyek mint a nagy Óceán tarajai úgy bukkantak végnélküliséggel a szem elé.

A könyv szerint nagy hajlamosság van Oroszországban a nyugati államok gazdasági normái felé. Sok tekintetben már pártolják az egyéni törekvéseket. Engedtek így a 48-ból pl. a leromlott családi élet bátorítása által is. Pár év előtt a nemzeti érzés, mint valami szülőkörű utálatosság szerepelt a köztudatban, ma azonban már állhatatos szentség az Orosz Haza iránti szeretet.

Dicsékvésük tárgya a legújabb „alkotmánytörvény”, mely szerint minden 18 éves egyén szavazati jogot kap az alsó és felső kamarából álló parlamenti képviselők választásához. Ha ez igaz lesz, akkor angol könyvünk írója szerint remélni lehet, hogy a jobban vezényelt szovjetkormányzat kevésbé fogja szenvedtetni a népet abban a kínzó-betegségben, a mely Oroszországnak politikai rendszere volt a forradalom előtt és amely teljesen fölösleges bolsevista gyógyszerek dacára lényegében máig sem változott.

EGY KIS KÉSEDELEM.

A fiatallember idegesen járkál fel és alá este hatkor. Végre egy jó félóra múlva jön a lány.

— Elkésett egy kicsit, Mancika, — mondja csendes szemrehányással a fiatallember.

— Ugyan kérem, — tillakozik Mancika — csak egy pár percet késtem. Most félhét van és a randevu hatra volt megbeszélve.

— Igen ám, — zugolódik a fiú — de tegnap hatra.

FRAUEN.

„Wie sind Sie mit Ihrer neuen Aerztin zufrieden?”

„Sehr! Sie hat mir die Adresse einer unglaublich billigen Modistin gegeben!”

BABEL.

Spanyolországban az országuton szembejön egy mással két fegyveres spanyol katona. Egyik a kormány oldalán harcol, a másik Franconál.

Megszólal az egyik:

— Halt, wer da!

Mire a másik:

— Nicsovo!

SZESZELYES FELESEG.

Döcögöttl kéri Pöcög:

— Mit vettél a feleségednek újra?

— Semmit, — feleli Döcög — haragban van velem.

Miért?

— Mert harácsolnyra nem vettem neki semmit.

Április elsejétől a félgyártmányok is forgalmi adó alá esnek

A pénzügyminisztérium megállapítása szerint különböző ipari vállalkozások a leghihetlenebb eszközöket és módokat eszelik ki, hogy a forgalmi adó fizetésének kötelezettsége alól magukat kivonják. Az 1936 április elsején megszavazott törvény az öt milliméter vastag vasat új illetékkel terhelte meg. Több nagyüzem erre termelését leállította és öt milliméternél vékonyabb vaslemezeket állít elő, csak hogy ne kelljen forgalmi adót fizetnie. Az állam ilyenképpen egymillió leinyi kárt szenved.

A pénzügyminisztérium azért azzal a tervvel foglalkozik, hogy az említett illetékeket kiterjeszti az összes hasonló vasuti vastermékekre és nem lesz te-

kintettel a vaslemezeknek milliméterekben számított vastagságára.

Az államnak fokozottabb bevételre van szüksége és azért a pénzügyminisztérium új állami illetékek bevezetését tervezi.

Valószínű, hogy 1937 április elsejétől kezdve az ugynevezett félgyártmányok is a forgalmi adó kötelezettsége alá esnek,

tekintet nélkül arra, hogy ezen félgyártmányokból előállított gyártmányok ugyanazon forgalmi adó alá esnek-e, vagy sem. A pénzügyminisztérium a félgyártmányok után befolyó forgalmi adóból körülbelül 500 millió lei bevételre számít.

Tízezer amerikai női fodrász-kiküldött a mainál hosszabb női haj mellett foglalt állást

Az Egyesült Államok fodrászszövetségének newyorki értekezlete, amelyen tízezer kiküldött vett részt, elhatározta, hogy a jövő évad női hajviselete az eddiginél jóval hosszabb lesz, tekintettel az angol koronázási divatra. A hajgyűrűk divatosabbak lesznek a hullámoknál.

A hivatalos hajdivatszín a barnába játszó aranyvörös lesz, melyet Jean Harlow, az ismert filmcsillag népszerűsített.

Factor hollywoodi szépitőintézet-tulajdonos, 7.500 kiló női haját vett Európában, miután az új fésülés mód óriási vendéghajkeresletet fog támasztani. A megvásárolt hajtömeget erre a célra készült, fűtött és szellőztetett raktárban tartják. Factor szerint a legdrágább a természetes szőke haj, amelynek kelendősége háromszor olyan nagy, mint az összes többi árnyalatoké.

Az iparos és a patenta fixa.

Az adótörvény 30-ik szakaszának 6-ik bekezdése szerint kisiparosnak csak az tekintendő, aki megfelel az 1932 december 31-iki forgalmi adótörvény 12-ik szakaszában megjelölt feltételeknek, tehát az, akinek az ipartörvény értelmében iparigazolványa van, legfeljebb öt lóerőt használ és legfeljebb hét munkást alkalmaz. Ennek következtében,

ha a feltételek közül bármelyik hiányzik, az iparost nem lehet a patenta fixába sorozni és ha jövedelme meghaladja a 180 ezer leit, jövedelme után kell az adót kivetni.

Ennek folytán az év folyamán valamely cikk gyártásának ideiglenes beszüntetése nem szolgálhat alapul arra, hogy a régi adóalap leszállítását kérhessék és ezen az alapon nem lehet patenta fixába való sorozást sem kérni. (Adótörvény 30. V. U. 85 szakasz.)

ALIBI.

A rendőr elcsipi az öreg csavargót az utcán és rárvall:

— Hé, maga mindenkire oda ment az utcán és azt mondta, hogy három napja nem evett, nincs hová lehajlani a fejét és negyven fokos láza van.

Hát nem tudja, hogy tilos a koldulás?

— Kérem, én nem koldultam.

— Hanem?

— Csak panaszkodtam.

Az egyéni kereskedelmi cégek jövedelmi és komplementáris adója egyszerre róvándó ki.

Az egyenes adótörvény 42-ik szakasza b) pont 4-ik és ennél fogva a 30-ik szakasz szerint is a komplementáris adót a jövedelmi adóval egyidejűleg kell megállapítani, úgy, hogy az egyéni kereskedelmi vállalat egyszerre legyen megadóztatva úgy az elementáris, mint a komplementár adóval és nem csupán az adózási év végén. (Adótörvény 42. szakasz. V. U. 137.)

Nem lehet az adósságot a kincstár terhére elengedni.

Valamely követelésnek leszállítása, amennyiben ez az adós szorult helyzete miatt vált szükségessé és amennyiben ezt az indokot törvényes rendelkezések is elismerik, nem tekinthető pénzügyi szempontból úgy, mint a hitelező részéről történő önkéntes adósságelengedés vagy leszállítás. Ezt azonban bizonyítani kell. Ellenkező esetben az adós szempontjából az önkéntes követelés-leszállítás kereskedelmi adó alá eső jövedelmet jelent és pedig abban az arányban, amennyiben az eredeti követelés összege csökken. (31. szakasz V. U. 90. §.)

Februárban kezdik meg az ipari szakvizsgákat.

Ismeretes hogy az új ipartörvény alapján képesítő vizsgát kell tenniük a segédeknek. Minthogy az iparigazolványok és munkakönyvek becserélését január 31-éig halasztották, a képesítő bizottságok csak februárban kezdik meg az ipari szakvizsgákat.

„A buza kérdése máig sincs elintézve”.

Az „Adeverul” írja:

Aki végigjárta az országot, megállapíthatja, hogy a buza kérdése máig sincs elintézve és ez a körülmény a parasztság életnivója javulásának további kerékkötője marad. Ez természetesen nemcsak a buzára, de az összes mezőgazdasági termékekre vonatkozik. A kormány által bevezetett buzaértékesítési rendszere nem hozta meg a kívánt állandó javulást. Nem tagadjuk, azon voltak, hogy a spekulációt letörjék, az üzerek azonban tudják, miként kell a törvényt kijátszani. A tengerentúlról áremelkedést jelentenek, Németországnak, Itáliának terményre van szüksége. Lehet, hogy a háborús várakozás magyarázza az óriási keresletet. A mezőgazdasági érdekek védelmében új buzapolitikára van szükség.

KÖNNYŰ SEGITENI.

— Miért nem akarsz Ernőhöz feleségül menni?

— Mert istentelen. Képzeld, még, a pokolban sem hisz.

— Csak menj hozzá, majd hinní fog.

— A Magyar Izzó terjeszkedése. Mint ismeretes, a Magyar Izzólámpaipar, amely arányainál és hatalmas technikai felkészültségénél fogva a nemzetközi piacon is óriási szerepet játszik, külföldön is bír érdekeltségekkel. Értésülésünk szerint tárgyalások folynak arról, hogy a magyar érdekeltség Athénben rádiócsőgyárat alapítson. Arról is szó van, hogy a magyar izzólámpaipar Párisban alapítson új gyárat, még nagyobb gyártási programmal, mint Athénben. Párisban nemcsak rádiócső, hanem izzólámpagyártásról is szó van.

Klein Jenő

könyv- és adószakértő

az „Az Iparos” munkatársa, Oradea, Strada Laurian 8. — Jutányos tiszteletdíj mellett ad felvilágosítást bárkinek adótechnikai, bélyegilletéki és könyvelési ügyekben. — Rendelkezése áll folyamatban levő konkrét adóügyekben is.

Süldők helyett fontok rőfögnek addig

jévi álmainkban...

Kövess István írja az „Ellenzék” ujévi számában:

A Sunday-Express kétségbeesetten panaszkodik amiatt, hogy a sertés („bacon”) megdrágult Londonban. Négy shilling kilója, pedig 2 schillingért mérték 1930-ban. A hír vétele után a mi „jó-létünk” furcsaságára gondolunk. Arra a jólétre, amelyre Tevfic Rustu Arras török külügyminiszter célzott, midőn néhány nappal előbb Párisból Belgrádon át visszatért hazájába. Azt mondta: — Az emberek ma a Balkánon élnek legjobban Európában. A megállapítás nehéz gazdasági helyzetet takar el a valóságban. A fehér kenyér és sonka hazai élvezete ugyanis nem zárja ki teljesen a gazdasági válságot s ez valóban fennáll: bizonyítékot szolgáltat, hogy dicsekvés helyett piacot kellene szerezni termékeink számára. Akkor volna igazi jó világ tehát a Balkánon, ha a londoni élelmiszerüzletek kirakatai a mi árunktól roszadoznának s bármint mond Tevfic Rustu Arras, messzi vagyunk még ettől a boldogságtól. Mert: piacot szerzésével, mezőgazdasági termékek árával dől el a „nagyobb” jólét kérdése Európa államaiban. Ebből a szempontból a dánok is megelégszik a dél-kelet-európai országokat, mert ki tagadhatná: ők tartják kezükben a legbecsebb angol piacot. Tej, vaj, kalács, hus, zsír, sonka, majorság — minden kitűnő náluk s nincsenek arra szorulva, hogy jólét látszatában maguk fogyasszák el áruikat. A dán szövetkezetek angol izlés szerint dolgoznak, a dán márká szent és sérthetetlen s ennek révén a fontok a kérgeskezdő kisgazdák zsebébe vándorolnak. A török külügyminiszter derűlátó kijelentése dacára sem vesszük le szemünket nyugat kapiról. S a kapuk ki kell nyiljanak. Süldők helyett fontok rőfögnek addig ujévi álmainkban.

★

DRAMAI SZÁMONKÉRES.

— Nem szégyelled magad? Hajnali öt órákor kell hazajönni? Egész éjjel nem hunytam le a szememet!

— En talán lehunytam?

★

Sürgősen készítse el mindenki cégtáblái repülőbéllyeg-kimutatását.

Ismételten figyelmeztetjük olvasóinkat, hogy a cégtáblák és reklámok repülőbéllyegeit minden évben külön le kell róni éspedig olyképpen, mint azt annak idején ismertettük, a kimutatás elkészítésével, amelyben a cég szövege szerepel és a rovat mellett a repülőbéllyegek felragasztandók.

Január 1-től kezdve már mindenkinek magánál kell tartania: az 1937. évre szóló új kimutatásokat és azért, aki még eddig nem készítette azt el, készítse el mielőbb a csekély munkát és minimális kiadást igénylő kimutatást. Annál fontosabb ez, mert január elseje után a repülőbéllyeg ellenőrzők üzletről-üzletre fognak járni és mindenkivel szemben kiróják a bírságot, aki nem tett eleget a repülőbéllyegtörvény rendelkezéseinek.

★

FARSANG.

— Két dolog van, Ponty ur, ami megakadályozza magát abban, hogy kitűnő táncos legyen.

— Mi az a két dolog, Pipike?

— A két lába.

★

Adómentes házak adója nem vonható le a kereskedelmi adóalapból.

Az új házakra vonatkozóan 1935. április 1-én életbe lépett adó, amely az elementáris adó alól mentes házak jövedelmére vonatkozik, teljesen kivételes jellegű és nincs is beleillesztve az egyenes adótörvénybe, hanem az 1935. évi költségvetési törvény 18-ik paragrafusában van meghatározva éspedig csak arra az időtartamra, ameddig a ház után nem kell adicónális adót és suprakvótát fizetni.

Ennélfogva az ilyen adót nem is lehet állandó jellegű épület-adónak tekinteni, amelyre az egyenes adótörvény 34-ik szakaszának első pontja vonatkozik és ennél fogva nem lehet erre az adóra a törvény rendelkezéseit alkalmazni, amelyek értelmében a kereskedelmi és ipari adókötelek jövedelemből le lehet vonni a külön épületadó alá eső ingatlan jövedelmét.

Igy tehát a kivételes új adó alá eső ingatlan-bérértéket, melyet az 1935. évi április 1-én költ törvény 18-ik szakasza állapított meg, nem lehet levonni a kereskedelmi adóalapból, azon az alapon, hogy az épületnek bérértéke már külön épületadóval volt megtróva. (31. szakasz V. U. 92.)

Február elsejéig kell beterjeszteni a román személyzet alkalmaztatásáról a törvényben előírt kimutatást

Mit tartalmaz az ügyben most megjelent miniszteri rendelet.

A kisebb vállalatok nem a miniszterhez, hanem az ipar-felügyelőséghez nyújtják be a kimutatást

A román személyzet vállalati alkalmaztatásáról szóló törvény rendelkezése szerint a vállalatok minden évben február 1-ig kötelesek kimutatást beterjeszteni személyzetükről, a kereskedelmi és iparügyi minisztériumhoz.

A kimutatások beterjesztésével kapcsolatban most megjelent és alább ismertett rendelet annyiban tartalmaz újítást, hogy

a kisebb vállalatok nem a minisztériumhoz közvetlenül, hanem az iparügyi felügyelőségekhez nyújtják be kimutatásaikat.

A kereskedelmi és iparügyi minisztérium rendelete a következőket tartalmazza:

I. szakasz. Az összes vállalatok kötelesek 1936. december 31-én a náluk alkalmazásban levő román és külföldi személyzetről legkésőbb 1937. február 1-ig kimutatást készíteni és ezt két példányban beterjeszteni. A személyzeti kimutatást a törvényben és a végrehajtási utasításban megjelölt kategóriák szerint kell elkészíteni. A végrehajtási utasításhoz mellékelte kimutatás-minta alapján kell az összes személyzeti adatokat feltüntetni.

A kimutatások papírmérete 30×40 cm. A husznál több alkalmazottat foglalkoztató vállalatok fehér színű, a legfeljebb husz alkalmazottat foglalkoztató vállalatok kéksínű papírra készítik el a kimutatást.

II. szakasz. A személyzetre vonatkozó adatokon kívül még a következő adatokat kell feltüntetni:

1. A vállalat teljes cége, 2. működésének jogi formája (részvénytársaság, közkereseti társaság, egyéni cég), 3. pontos címe (székhelycím), 4. részvénytőkéje, illetve a fiskusnak bejelentett tőkéje. 5. pecsétje és cégszerű aláírása.

III. szakasz. A kimutatásokban még a következő adatokat kell feltüntetni:

1. Részvénytársaságokra vonatkozólag: Az igazgatóság tagjainak, az igazgatóság elnökének, adminisztrateur deleguejének, az igazgatótanács- és a felügyelőbizottság tagjainak neve.

2. Egyéb vállalatokra vonatkozólag: A cégtársak neve, a cégtársak szerepének megjelölése a társaság vezetésében.

3. Az 1936. évben eszközölt elbocsátások és felvételek megjelölése személyzeti kategóriák szerint.

IV. szakasz. A kimutatások elkészítésénél a következő megjegyzéseket kell szem előtt tartani:

1. Azok a vállalatok, amelyeknek központjukon kívül ügynökségeik, fiókjai, képviselői vagy több gyárak van, ügynökségeik stb. számára külön kimutatásokat kell készítsenek és ezeken kívül egy

összegező táblázatot is, amelyben ki kell mutatni, hogy mindezek az ügynökségek stb. ugyanazon céghez és ugyanazon vezetés alá tartoznak. Ezeket a táblázatokat egyszerre és egy szám alatt kell beadni. Ellenkező esetben a minisztérium a táblázatokat hiányosan kitöltötteknek fogja tekinteni és a vállalatokat kihágás elkövetése miatt fogják megbüntetni.

2. Azok a Romániában működő vállalatok amelyeknek központja külföldön van, kötelesek feltüntetni a minisztertanácsi határozatnak a számát, amelynek alapján működnek. Fel kell tüntessék a vállalat romániai képviselőjének a nevét is.

V. szakasz. A személyzeti kimutatásokat a következő hatóságokhoz kell beadni:

a) Közvetlenül az ipar- és kereskedelemügyi minisztériumhoz adják be kimutatásaikat a törvény V. szakaszában megjelölt és a nemzetvédelemmel kapcsolatos vállalatok: a bányavállalatok, a közlekedési eszközök, fegyverek s lőszer gyártására alkalmas vasipari-, robbanóanyagok és gázok gyártására alkalmas kémiai és az energiatermelő vállalatok. Ugyancsak a minisztériumhoz adják be kimutatásaikat a száznál több személyt foglalkoztató vállalatok.

b) Az iparügyi inspektorátushoz kell beadni a kimutatásaikat a száznál kevesebb foglalkoztatott ipari vállalatok, kereskedelmi és más vállalatok.

VI. szakasz. Az V. szakasz b) pontjában megjelölt vállalatok a a következő ipari inspektorátusokhoz adják be kimutatásaikat:

Mehedinţi, Dolj, Gorj, Vâlcea, Romanaţi, Olt és Teleorman megyékből a craiovei, Arges, Muscel, Vlasca, Dâmboviţa, Prahova, Buzău, R. Sărat és Ilfov megyékből a bucureştii, Ialomiţa, Brăila, Cuvurului, Tecuci, Tulcea, Constanţa, Caliacra és Durostör megyékből a galatji, Putna, Bacău, Roman, Neamţ, Baia, Botosani, Iasi, Vaslui, Fălciu és Tutova megyékből a iasii Hotin, Soroca, Bălţi, Orhei, Lapusna, Tighina, Cetatea Alba, Cabul és Ismail megyékből a chisinăul, Cernăuţi, Rădăuţi, Starojineţ, Câmpulung, Suceava, Dorohoiu megyékből a cernăuţi, Timis, Caras, Severin megyékből a timişoarai, Bihor, Sălaj, Satu-Mare, Maramureş, Someş, Năsăud, Cluj és Turda megyékből a cluji, Braşov, Mureş, Odorheiu, Cluc és Treiscaune megyékből a braşovi, Arad és Hunedoara megyékből az aradi, Sibiu, Făgăraş, Târnava-Mare, Târnava-Mică és Ilba megyékből a sibiui iparügyi inspektorátushoz.

ELŐLEG.

— Főnök ur, kérek 500 lei előleget. A feleségemnek sürgősen pénzre van szüksége.

— És ha szabad kérdeznem, mire kell az a pénz olyan sürgősen a feleségének?

— A főnök urnak szabad kérdeznem, de nekem nem szabad.

Tíz százalékban állapították meg a kétes követelések tartalékalapját.

A kétes követelések speciális tartalékalapjául figyelembe veendő kvótát, az adótörvény 32-ik szakaszának b) pontja értelmében, az 1936—37. esztendőre mindenféle vállalat számára tíz százalékban állapították meg. (Adótörvény 32-ik szakasz V. U. 101. b) pont.

Szalagfűrészek eladóok

egy Kirchner gyártmányu, 105 cm. kerékátmérővel, rönkvágásra is alkalmas és egy kisebb belföldi gyártmányu, olcsó áron megkapható.

Érdeklődni:

REINHART FÜLÖP bútorgyár

ARAD, Str. Horia 2. szám.

ÚJÉVI KÖSZÖNTÉSEK AZ ARADI IPAROS OTTHONBAN

Arad iparossága az új esztendő első napján délután az Iparos Otthonban gyülekezett, hogy régi szokásához híven üdvözlje vezetőit. Megjelentek az Iparosok Hitelszövetkezete, az Iparos Otthon, a Te-

metkezési Csoport, az Áruhitelosztály vezetősége teljes számban, továbbá eljött Mosoiu Tiberiu, a munkakamara elnöke a tanácsosokkal. Elsőnek dr. Gabos Jenő az iparosintézmények ügyésze emelkedett szólásra.

„Iparosok, szeressétek egymást!”

— Egy nagy német bölcsész mondja egyik könyvében, hogy az ünnepnapok különösen alkalmasak arra, hogy egy kicsit magunkba szálljunk és elmélkedjünk, — mondotta Gabos dr. — Újév napját, a mai szép ünnepnapot én is felhasználom arra, hogy egy kis elmélkedéssel és felhasználatommal beszédem.

— Karácsony este volt. Lelkemet egészen betöltötte a karácsony szent hangulata. Egyedül ültem otthonomban. És míg ez órákban éber és ezer helyen örömtől sugárzó arccal ültem körül a család a karácsonyfát, én fokozottabban éreztem az egyedülkét sivárságát. Hova menjek, mit csináljak karácsony estején? Gondolok, mit... és hirtelen ráeszmélek arra, hogy itt van mellettem egyedültemben mindig jó barátom: a rádió. Megforgatom a kapcsolót és ime, harangszót hallok. A harangok azava mindig valami csodálatos varázssal van reám, — ma este, karácsony ünnepén, különösen szívemhez szól.

— Forgatom tovább a kapcsolót, — egyik állomás után jelenik meg, — egyike után a harangok, hirdetik a szeretet ünnepének beköszöntét. Az egyik harang bug, mint az orgona, a másik csilingel, mint az apró, piciny csengő. Ezek a harangok más-más ország területén vannak és mégis mind egyek abban, hogy a Megváltó születését ünnepeljük. Hallgatom a harangok szavát és elgondolodom: ha különböző népek harangjai összeolvadnak egy hatalmas, az egész világot átfogó szolozmában, miért ne egyesülhetnének a különböző népek egy fenséges gondolatban: egymás szeretetében.

— De hirtelen, az egyik állomás harangszavát erős, ércecs férfihang szakítja meg: dr. Tóth Tihamér, egyetemi tanár, a nagynevű, katolikus egyházi szónok. Megilletődve hallgatom beszédét: „Emberek, szeressétek egymást! Fájdalmas dolog, hogy az emberi közösség hite elveszett. Az egyik ember felfalja a másikat. Az ember hajszolja a földi boldogságot, de a tudomány és technika fejlődése nem hozta meg a boldogságot. Hiába van vasút, autó, repülőgép, távirat, telefon és rádió, — a technikának ezek az eszközei nemcsak közelebb hozzák az embereket egymáshoz, de el is távolítják őket egymástól, mert nagyszerűen fel lehet használni a technikai eszközöket ellen. Hiába van vízvezeték, villanyvilágítás és minden más kényelem, — az anyagi kultúra nem hozta meg a boldogságot. Az ember földi célok csalogató lidérce után szalad, — és közben elfeledkezik arról, hogy van egy magasabb cél is, ami elhozza a boldogságot: egymás szeretete.”

— Így beszélt a tudós egyházi szónok karácsony első estéjén, és a másnap, karácsony reggelén két hírlapi cikk hívta figyelmünket. A „Hírlap”-ban dr. Magier Andrei gör. kel. ortodox püspök, — a „Közönség”-ben Vásárhelyi János református püspök nyilatkozik. Mindkét egyházi főbölcs tanítással arra figyelmeztet, hogy az emberiségnek vissza kell térnie a hit parancsához: az egymás szeretetéhez, mert különben pusztulásra van ítélve. Mindkét tudós püspök azzal végzi szavait: „Emberek, szeressétek egymást!”

— Amint elmondtam most Önöknek, három különböző vallás nagynevű képviselője küld komoly intelmet: „Emberek, szeressétek egymást!” Ma, az új év fordulóján gondolkodjunk ezen az intelmen és vegyük fontolóra, hogyan juthatunk el egymás szeretetéhez!

— Elvitathatatlan, hogy egyetlen egy oka van annak, hogy az emberek elfeledkeztek a hit parancsok kötelezőségről: egymás szeretetéről. Ez az ok: a nehéz megélhetési viszonyok, a folyton fokozódó gondok. Minden egyes ember azt hiszi: a maga helyzetén könnyít, ha embertársát visszazorítja és ezzel annak megélhetését nehezíti. Ime, itt van a tévedés. Ezer és egy tünet arra mutat, hogy a mai súlyos gazdasági viszonyok közül csak egyetlen a kivétel út: egymás megsegítése, embertársaink támogatása. Ezért vár nagy feladatot azokra az

intézményekre, melyek kimondottan ezt a célt: egymás megsegítését szolgálják.

— Ezeknek az intézményeknek, különösen az ipar terén, igen nagy fontosságuk van. Az egyik: felfele kimutatni az iparososztálynak, a társadalom egyik oszlopának egységét és ezzel államférfiainkra befolyást gyakorolni, hogy respektálják az iparososztály kívánságait. A másik: az iparos osztály irányában pedig, megadni minden támogatást, amit az osztály tagjai, a maguk erőforrásaiból egymásnak nyújthatnak.

— E célok elérésére két dolog szükséges; az egyik: minden egyes iparos legyen segítségére az intézmények fejlesztésének, hogy minél nagyobb erő képviseljenek kifele. A másik pedig: az iparosintézmények vezetőinek tisztelete és megbecsülése, hogy erre támaszkodva, az egységes iparosság részére kivívják mindazt, amit az iparosság létérdeke megkövetel.

— A mai ünnepség, amely ismét összehozta a különböző iparosintézmények tagjait, a legjobb kifejezője annak, hogy az iparosság felismerte az idők szavát: egységesnek kell lennie, — és ennek az egy-

„Nem kis részben tőlünk függ, hogy boldog legyen az ujesztendő!...”

Reinhart Gyula meghatót szavakban válaszolt az elhangzott üdvözlésekre. Megköszönte az újévi jókívánságokat és üdvözölte a Munkakamara vezetőségét, amely idén először jelent meg hivatalos minőségben az iparosok újévi összejövetelén. Fontos szerep vár a Munkakamarára az új iparostörvény végrehajtásánál és az új iparogeneráció nevelésénél. Lehet egy törvény bármilyen jó, ha azt rosszul hajlítják végre, kárba veszik minden jószándék, szavak keletkeznek a nyomában és az igazságtalanság ezrei mennek tönkre, míg ha méltányosan kezelik a törvényt, abból az iparosokra áldás fakad. Ezután választ a közgazdasági életet és megállapította, hogy a gazdasági helyzet javulóban van, sok új ipari vállalat alakult és erőteljesen megindult Románia iparosodása. Most kell résen állania az iparosságnak, hogy ez a folyamat javára és ne kárára váljon.

— Ezerkilencszázhuszonkilencben kezdődött a gazdasági válság — mondotta — és a bibliai hét szűk esztendő tellett, most kezdődik a hét bő esztendő és reméljük, hogy ez valóban bekövetkezik!

szégek szolgálatában állván, tisztelnie és becsülni kell az iparosintézmények vezetőit, akik annyit dolgoznak, fáradnak, hogy az iparosság összességének érdekeit megvédjék.

— Ma, újév napján, eljöttünk ide, hogy nagybecsülésünket, tiszteletünket, hálánkat tolmácsoljuk intézményeink vezetői iránt és hogy kérjük a Mindenható, adjon egészséget, szeretett vezetőinknek, hogy továbbra is bölcsességgel, halkan, buzgalommal és kitartással vezessék intézményeinket, hogy egyszerű munkájuk eredményét az egész iparososztály élvezhesse!

— Adjunk a Mindenható, hogy jókívánságaink valóra váljanak és egyszer már jobb, anyagi gondtól mentesebb újév szíradjon az iparosságra!

Gabos Jenő dr. beszéde végén szívélyesen köszöntötte Reinhart Gyula elnököt.

A nagy tetszéssel fogadott beszéd után Muzsaj József az Áruhitelosztály nevében üdvözölte a Hitelszövetkezet vezetőségét, majd Feier L. Stefan a Munkakamara kisipari osztályának elnöke köszöntötte az iparosokat. Beszédében röviden beszámolt a Munkakamara újonnan megválasztott vezetőségének kéthónapos munkásságáról és bár látható eredmények még nem mutatkoznak, de az iparosok meg lehetnek győződve, hogy nemzetiség és faji különbség nélkül mindenkinek az érdekeit egyformán képviselik. Vulcu I. Maxim az ipari szindikátusok képviselőjénél köszöntötte az újév alkalmából Reinhart Gyulát, mint a szindikátusok szövetségének elnökét, aki már 1922-ben jövőbeni szemmel meglátta, hogy az iparosoknak szervezkedniük kell, ha boldogulni akarnak. Most, amikor az Ipartestület megszűnt, látszik, hogy milyen nagy szükség van a szindikátusok értékes működésére. Tulbura Joahim a Munkakamara tanácsosa beszélt utóljára, aki szervezkedésre és egy táborba való tömörülésre hívta fel az iparosokat és boldog újévet kívánt az érdekes vezetőknél.

tendő és reméljük, hogy ez valóban bekövetkezik! Az új év ugyan péntekkel kezdődik és a babonás szerint ez szerencsétlen kezdet, de minthogy péntek nappal is végződik, mégis jó esztendő lesz. Annál is inkább, mert hetes számok összegzése van benne hármas is, továbbá a számok összege husz és levonva az utolsó számot, marad tizenhárom, tehát az összes szerencseszámok benne vannak.

Ezután a szindikátusi mozgalomnak az iparos jövőre való óriási jelenlétét hangsúlyozta az iluztris szónok.

Reinhart Gyula szellemes hasonlatai a kábelisztikus számokról általános derűtséget keltettek. Beszéde végén megköszönte az üdvözléseket, boldog újévet kívánt és szeretetre, megértésre, összetartásra hívta fel az iparosokat. Ha ezen az esztendő, akkor valóban boldog lesz az 1937-es esztendő. Ezzel az aradi iparosok újévi üdvözlése véget ért.

BEKEBELI HANGULAT.

Idéző egy régi novellából:

„Amália tekintete hosszan merült a semmibe, miközben Gaston a háttérben leszolgálták önkéntesi évet.”

★

Az amortizációs alap része az üzleti tőkének.

A Monitorul Oficial 1935. április 20-iki számában megjelent és a hitel újjalesztéséről szóló törvény 15-ik szakasza speciális rendelkezéseket tartalmaz, amelyeket kizárólag a kétes követelések tartálékára lehet alkalmazni. Ennek következtében az adótörvény 31-ik szakaszának 6-ik és 7-ik pontjaiban meghatározott ugynevezett amortizációs alapot nem lehet hozzáadni a többi tartálékokhoz, minthogy azok, a tőkével együtt, a mérleg passzív oldalán szerepelnek és a minimális jövedelem kiszámításánál vételeznek figyelembe. (Adótörvény 32-ik szakasza V. U. 101.b) pont.)

★

SEGÍTSÉG

— Posten mindenkinek adtak már valami nevet, én most találtam egyet Wagnerre.

— Na mi az?

— Doki lármá.

„Mintha nem 224 millióról, hanem csak 224 leiről volna szó.”

Az „Universul” írja:

Virgil Solomon nemzeti-parasztpárti képviselő megdöbbentő ügyet vitt a parlament elé. Míg a Banca Națională 149 millió leit adott az összes transilvániai bankoknak, addig 224 millió kölcsönt folyósított egyik adósának, kinek vállója az ugynevezett rothadt-váltótárcsába került. Midőn ma-nap közelebbi adatokat követeltünk, Virgil Solomon ismét megjelent a parlamenti szószeréken és azt az ügycsomót kérte a kormánytól, mely a jegybank által a Vaslui, B. Maltezeanu és Emanuel Tătărescu számára a Craiovai Kereskedelmi Bank utján folyósított kölcsönre vonatkozik. Több nap mult el azóta s a miniszterelnök, a pénzügyminiszter, a jegybank még sem nyilatkoztak. Senkit sem hat meg Virgil Solomon képviselő interpellációja, mintha nem 224 millióról, de 224 leiről van szó. Az ilyen pazarlás nem csak Transilvániát, de az összes adózókat érinti.

★

LANGWEILIGER GAST.

„Kann der Hund irgendwelche Kunststücke? fragte der Besucher.

„Geviss. Wenn Sie dreimal pfeifen, bringt er Ihren Hut!” meinte die Hausfrau.

Építőrésztársaságok ingatlanaira nem vonatkozik az amortizáció kedvezménye.

Olyan részvénytársaság, amely építkezésekkel vagy ingatlanoknak építkezés útján való kihasználásával foglalkozik, olyannak tekintendő, mint amelynek polgári ügyletekkel való foglalkozás a tárgya és így nem élvezheti az egyenes adóörvény 31-ik szakaszának 6-ik és 7-ik paragrafusaihoz szabályozott amortizáció kedvezményeit. (Adótvény 31-ik szakasz V. U. 96. §. pont 6.)

— A munkaközvetítő hivatalnál is becserélik a munkakönyveket. Ismeretes, hogy a munkakönyvek és iparigazolványok becserélési határidejét január 31-ig hosszabbította meg a munkaügyi minisztérium, azonban a meghosszabbítás ellenére is számos aradi és megyei munkás került abba a kellemetlen helyzetbe, hogy munkakönyv hiányában nem dolgozhat majd. Ennek főként az az oka, hogy nincs pénzük a becserélési költségekre. Az aradi munkaügyi felügyelőség, hogy ezeken a munkanélkülieken segítsen, átiratot intézett az aradi városi szegénységélyző bizottsághoz, amelyet arra kért, hogy utalja ki a munkanélküliek számára a szükséges összeget, mert így lehetővé teszi az összes munkások jogainak megmaradását. A szegénységélyző bizottság több munkanélkülinek ki is utalta a becseréléshez szükséges összeget, de nem áll módjában valamennyi munkanélküli munkásnak rendelkezésre bocsátani a iratok becseréléséhez szükséges összeget. Eppen ezért felmerült az a kérdés, hogy miképpen lehetne rendezni a kérdést. A munkaügyi felügyelőség és a szegénységélyző bizottság a közeli napokban a minisztériumhoz emlékiratot terjeszt fel, amelyben kéri, hogy rendezze a munkanélküli munkások könyvecskéinek becserélését, mert, ha ezeknek az embereknek nem lesz munkakönyvük a jövőben, egyetlen üzemben sem kaphatnak alkalmazást. Valószínű, hogy a minisztérium kedvezően intézi el a fontos ügyet, amely néhány száz munkanélküli szakmunkást érint. Itt közöljük, hogy a hatósági munkaközvetítő hivatal (Oficiul de Plasare) is becseréli a munkakönyveket, mert a munkakamaránál olyan nagy tömegben jelentkezték, hogy szükségessé vált egy újabb hivatal létesítése.

★

KINDERLICHE FRAGE.

„Warum muss eine Frau den Namen des Mannes annehmen, den sie heiratet?”

„Nun, sie nimmt doch auch alles andere von ihm an.”

Kalapács

Írta: PAJZS ELEMER.

A sok dohányfüsttől olyan volt a terem, mint egy gőzfürdő. A csillárokat teljes glória övezte, mint ködben a gázlámpákat. Csak a fehér ingmek világoltak ki a ködből és a lázban égő szemek fényes golyói.

A pincérek fáradtan, eloszárgottan lézengtek a frakkok és szmókingok között. A szemüket dörzsölték és ásitották, lejáró ember-automaták, kifényszeredett szalonruhák. A szakács fehér tányérsapkája mint egy fehérbómba, hervadt virág konyult le a konyhaasztalra. A vízvezeték roszul tömített csapja kövér cseppeket könnyezett. A csapogás ki-mért ritmusa, a szennyes, szirszemes mosogatólé illata, a fekete-kávé gőze, az edények csörgése, a hangoknak és szagoknak ez az egyvelege milyen bágyasztó volt és milyen álmosító!

De ahol a játéktér nem nehéz függőszárral összekötöttek, egy keskeny pástán már befénylött a hajnal. Beküldi friss, jószagú lehelletét a gipszszemes aranyban csillogó falak közé, az állott, pálorogt levegőbe, ráfújt a zöldposztos asztal körül szorongó puha, dologtalan kezekre meglegyezte nehéz szemhéjaikat, körülápolgatta fáradt szájukon a ráncokat. A játékosok révedező szemmel meredtek a világosság felé, itt-ott egy-egy sóhajfőle szakadt fel az elképzeltetett mellékből, de a kijózanodás csak pillanatokat tartott, hogy utána annál mohóbban, annál szenvedélyesebben dobálják a finom, aranyezüst kártyát, amely úgy siklott az asztal zöld sötétjén, akár csak a szán a friss havon.

2

A kártyás felkelt az asztaltól. Őt már elverték, neki már nincs itt keresni valója. A halban a

Iparos egyletet alakítanak Medias város magyar iparosai

Medias városban a száz iparosságnak ösregi, évezzados, még a cőhvilágból fennálló mintaszerű intézménye van, de ez oly zártkörű, hogy oda más nemzetiségű iparost fel sem vesznek. A mediási magyar iparosságnak a múltban nem volt ilyen nemzeti hovatartozandóság alapján álló iparos intézménye. Most végre öntudatra ébredtek és elhatározták, hogy ők is megalakítják az Iparos Egyletet.

A mozgalom élén Nagy Sándor helyettes polgármester áll, aki ügybuzgalmával és a magyar ügyek körül kifejtett eredményes munkásságával

teljes bizalmát bírja úgy az iparosságnak mint a munkásságnak. Nagy Sándor lelkes munkatársa Bakó Lajos husiparos és még néhány iparosvezető.

A mediási magyar iparosok nemrégiben a Polgári Körben népes gyűlést tartottak, melyen Nagy Sándor ismertette a szervezkedés fontosságát. Mediai iparossága elhatározta a fontos kérdés megoldását. Nagy Sándor és Bakó Lajos magukra vállalták, hogy rövidesen megteremtik a mediási iparosok és munkások egyesületét.

— Január 10-ig lehet behozatali engedélyért folyamodni. Bucurestiből jelentik: A behozatali engedélyekre vonatkozó kérvények beiktatási határidejét 1937-ik év első évharmadára, január 10-ig meghosszabbították.

NEMES VETELKEDES.

A nagy óceánjáró hajón egy amerikai és egy német vitálgatnak:

— Nálunk Berlinben már egész sereg ötvenemeletes ház van — mondja a német.

— Az semmi — feleli az amerikai. — Nálunk már a mezővárosokban is láthat nyolcvanemeletes házakat.

— A mi autógyárainkban — mondja a német — hatvan perc alatt összedállítanak egy autót.

— Nálunk az ilyenmi egy perc alatt elkészül — mondja az amerikai.

— Megint a német:

— A mi óceánjáróink három és fél nap alatt teszik meg az utat Hamburgtól Newyorkig.

— A mieinknek elég három nap — torkolja le az amerikai.

— Ebben a pillanatban felrobban a hajó kazánja. Ugy a német, mint az amerikai a magasba repül. Amikor így szállnak az ég felé, az amerikai hirtelen a német felé kiált:

— Fogadjunk, hogy magasabbra repülök, mint maga.

— Megszüntették a tikett-díjat a Rapid vonatokon. Bucurestiből jelentik: A CFR vezérigazgatósága közli, hogy javaslaton dolgoznak, amely szerint a folyó esztendőben a Rapid vonatokon nem kell majd ülőhelyek fentartásáért külön díjat fizetni.

Vásári bódékban a vendéglősnek személyesen kell kimérnie.

Pénzügyminiszteri rendelet szerint azok a vendéglősök, akik vásáron való eladásra kapnak italmérési engedélyt, személyesen tartoznak az italmérési jogot gyakorolni. A vásár ideje alatt, amíg maguk a vásáron tevékenykednek, állandó helyiségeikben valamelyik családtagjuk gyakorolhatja az italmérést.

TÁNC.

A lány: Hol tanult meg táncolni?

A fiú: A rádió útján.

A lány: Azért táncolja hát bele a légköri sávkörök is.

Mikor nem „haszon” az alaptőke emelése.

Az alaptőke emelése, amely úgy jött létre, hogy felértékelik az aktívákat és ennek megfelelően új részvényeket bocsátanak ki, amelyeket a részvényesek között ingyen osztanak szét, tőkének tekintendő és nem haszonnak. Hasonlóképpen valahányszor a mérleg passzív oldalán tartalékok szerepelnek, amelyek a mérleg aktív vagyonának felülértékeléséből származnak, az szintén nem tekinthető olyan nyereségnek, amely a vállalat szempontjából kereskedelmi adó alá esik, akár a vállalat, akár a részvényesek tulajdonában vannak. Ennek folytán az aktívák felülértékeléséből származó tartalékok, melyet a részvényesek osztalék alakjában szétosztottak, nem alkotnak jövedelmet és így nem esnek sem kereskedelmi, sem mobiliar adó alá. Természetes azonban, hogy a kincstári szerveknek kötelességük megállapítani az időpontot, amikor a felülértékelés történt és azt is, hogy ez az eljárás valóban reális volt-e. (Adótvény 42. V. U. 136-ik szakasz.)

szolga felsegítette a kabátját, kezébe adta a sötétbort és előzékenyen feltárta előtte az ajtót.

Amint lefelé haladt a szőnyeges lépcsőn, az volt az érzése, mintha a mélységbe ereszkednék le, minden garádóccal mélyebbre és mélyebbre. Most már csak lefelé vezet az útja, fölfelé soha. Izzadt tenyerébe beleragadt a kesztyű, ki, ki ebből a szörnyű hőszégből! ... Fűtőürészmi próbált, de a hang oly erőteljes, oly ügyefogyottan sivított ki a fogai mögül, hogy megrettenve elhalgított.

— A kapuban szivarra gyújtott, de csak kettőt-hármat szippantott belőle, azután eldobta. Nem izlett. A füst keserű volt, rágta a torkát.

— Vége... — mondta csendesen.

A nap mind magasabbra kapaszkodott

— Vége... — ismételte.

Egy kirakat előtt megállt és hosszan megbámulta vörös szemét, csapzott haját, amelynek összeragadt szálai mélyen belekóvtak a homlokába. Micsoda arc! Milyen fáradt, milyen elgyötört! ... Új huzat kellene az éjszakázásban elhasználódott bőr helyett, mint az elaggob: fotójokra.

Felhajtotta gallérját, fázott. Hiába szórta, tékozta a nap a meleget, üres zsebére, kifosztott életére gondolt és fázott. Körülötte fürge villamosok futkároztak, rollók szaladtak fel, krodistalányok siettek bolba, hivatalba, szatyros asszonyok a vásárosarnokba és ő fázott.

— Hó-opp! Hó-opp! — kiáltották az öntözöemberek, de a kártyás nem ugrott félre. A hideg vizkigolyó megnyaldosta a cipőjét, rásziszogott a selyemharisnyájára.

Gondolatai összekeveredtek, mint az összesodort szálak a kuszeber aszaskókjában. Kieődva simított végig a homlokán, de csak a kusza haja simult rendbe, a gondolatai között nem tudott rendet teremteni.

Már jó ideje csabangott az uccán, a díszes, ar-

kélyes paloták elmaradoztak, alacsony házak, elnyúlt emberek között járt. Eddig még véletlenül se tévedt soha erre a környékre. A házak mögött kormos gyárkémények ágaskodtak a magasba, bő, sötét gomolygokban pöfögve a füstöt.

— Hollá! — mondta. — Milyen óriási szivarok! ...

Lassan kitért az agya és világosan vissza tudott emlékezni az éjszaka rémségeire, a dülledt szemű játékosokra, a sok kérlelőképpen-re és kérlelőképpen-ra, az éles haramiataktikákra, amelyek az utolsó petákat is maguknak akarják, a magas meontornyokra, amelyek ijesztő gyorsasággal olvadtak el, a bankjegyekre és kitépott noteszlapokra, amelyek úgy röpködtek a zöldasztal fölött, mint falevelek a forgószélben, a dohány, a parfüm és alkohol keveré, savanyu szagára, amely a ruhák szövetébe, a bőr pórusaiba is befészkelődött és amelynek émeiytő aromáját most is a testén hordozza.

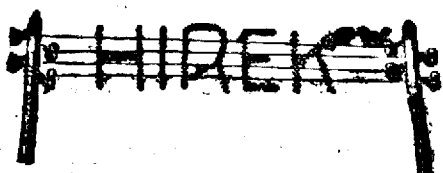
— Szörnyűség!

Es most mint nekijátszott versenyparipa, ivelt előre a képzelete. Fegyverek komorítottak előre, duplacsővű vadászpuskák, forgópisztolyok, browningok. A hideg csövek fenyegetően sötétlettek a balántéka felé, a ravaszok hívogatóan kínálkoztak.

A kártyás megdidergett és elfőtte az arcát.

— Nem! Nem! Nem!

Megrázta az életéből, mint növényöklét a vihar. Szájában ott édesedett az élet eukra: szagos nők, nehéz italok, kövér autóbroncook, sok dus java az elmúlt esztendőnek, angol homspö-nők, blvős selyemingek és most egy buta éjszaka miatt mindennek vége szakadjon? Furcsa volt ez az itéletes számolás. Eddig mindig csak az élet gondtalan felületén zviokélt, a mélybe, ahol gondok, nékülözések, gyötrelmek vannak, sose bukott alá.

AZ IPAROS

Megjelenik minden pénteken.

Előfizetési ára egész évre intézményeknek és nagy cégeknek 1000 lei, félre 500 lei. Iparosoknak egész évre 300 lei, félre 150 lei, negyedévre 75 lei.

Redacția și administrația — Szerkesztőség és kiadói hivatal — Redaktion und Administration:

Arad, Caminul Industriilor — Iparos Otthon.

Hirdetések négyzetcentimétere 4 lei. Eves kötésnél árengedmény.

— Az alkalmazottak bejelentése. Az aradi iparkamara felhívja az összes kereskedelmi és ipari vállalatok figyelmét arra, hogy február 1-ig be kell terjeszteniük a személyzetükről szóló kimutatást, az 1936. december 31-i állapot szerint, az év közben történt változások névszerű megjelölésével. A kimutatás két példányban nyújtandó be: a 100 alkalmazottnál kevesebbel dolgozó vállalatok az aradi iparfelügyelőséghez, a száznál több alkalmazottal dolgozó vállalatok közvetlenül a kereskedelmi minisztériumhoz tartoznak azt felterjeszteni. A kimutatás csakis erre a célra szolgáló hivatalos nyomtatványon készíthető el, amely péntektől kezdve kapható lesz az Aradi Kereskedelmi- és Iparkamaránál.

FINOM EMBER.

Az előkelőségi mániában szenvedő gyárigazgatóról mondják:

— Az olyan finom ember, hogy még a kanalat is villával veszi fel az asztalról.

— Gyermekotcsi-gyár 10 millió alapítással. A mediási „Ideal” F. Schembra gyermekotcsi- és kérepgyár 10 millió lei részvénytőkével részvénytársasággá alakult át. A részvénytársaság alapításában részt vett a mediási Rosenauer & Co. vasárugyár is. Az „Ideal” F. Schembra cég nemrég költözött át a Thomas, Binder und Söhne & Zickel mediási szálami gyár telkére, ahol kibővített üzemmel folytatják a termelést Fritz Schembra ügyvezető igazgató irányítása mellett.

3.

Egy külvárosi kovácsműhely előtt égett körömszag csavarodott az orrába. A műhelyben szörösmelű, fémszemű kovács szikráztatta az izzó vasat, fekete volt, mint egy kéményseprő, halántékát csaknem átszúrták az erek, karján táncoltak az izmok és mint virágból az illat, úgy áradt belőle az erő és az öntudat.

A kártyás riadt, csodálkozó szemmel bámulta ezt az idegen, elfelejtett képet és a kovács izmos, kidolgozott munkáskézeit önkénytelenül is összehasonlította a maga puha, fehér asszonykézeivel. Az alá-alá zuhanó kalapács térszaként gyurta, formálta a piros vasat, amely hánysa a szikrát, mint a csillogzó a karácsonyfán. A kártyás nyugtalanul fészkelődött a műhely előtt, huzta, vonzotta valami befelé. Már ott is állt a kovács előtt és udvariasan megemelte a kalapját:

— Megengedné, kérem, hogy megpróbáljam? A kovács meglepődve nézett rá, mosolygott, de azért kezébe adta a kalapácsot:

— Nem lesz nehéz az urnak?

A kártyás mohón kapott a kormosnyelű szerző után, nagy fohászodással magasba emelte, aztán lesujtott vele a piros lávára. Tetézet neki a játék. Most már nem fázt. Ledobta a kabátját, le a selyembélés frakkját, ingujjban állt az üllő tövében és csipegető homlokkal, ziháló tüdővel verte, kalapálta a vasat.

— Egészen jól megy! — nevetett a kovács.

A jajongó, rimánkodó hang, amit a megkínzott vas hallatott, szebb volt most a legdallamosabb muzsikánál. A melle, élő fújtató, szuszogva esett és emelkedett, arcára a jóérzés és önbizalom rózsái virágoztak ki.

— Köszönöm! — mondta, mikor elfáradt és hálisan megrázta a kovács kezét.

Az uccán jókedvűen forgatta, nézegette a kormos, piszkos ujjait és csillogott a szeme.

A revolver fenyegető körvonalai mindjobban elmosódtak és új lehetőségek bukkantak fel az agyában.

— Új intézkedések a repülőbéllyeg alkalmazására. A légügyi minisztérium körrendeletet intézett a pénzügyigazgatóságokhoz a repülőbéllyeg alkalmazása ügyében. A rendelkezés többek között kimondja, hogy a hirdetések minden esetben repülőbéllyeggel látandók el, a szállítási jegyzékek — a melyeknek átvételi vagy fizetési elismervény jellegük van — szintén béllyegkötelesek. Azok a rendelkezések, amelyek nem egy bizonyos összeg átvételét tartalmazzák és amelyeket természetesen leg számlázás követ, nem béllyegzendők felül. Fontos utasítást tartalmaz a rendelet a személyzeti könyvek lebélyegzésére nézve. A félreértések végett közöljük, hogy minden száz leinél magasabb fizetés után (akár heti-, akár havifizetéses alkalmazott), a fizetés átvételkor 3 és 2 leies béllyeg ragasztandó a fizetési könyvbe, vagy az ugynevezett „stat”-ba. Kiegészítésképpen közli a légügyi minisztérium, hogy azok a nyomtatványok, amelyek nem szolgálnak reklámcélokat, vagy amelyeket nem ragasztanak ki, pauszál alapon bélyegezhetők felül. A repülőbéllyeg alkalmazását egyébként város-azerte ellenőrzik és mulasztás esetén felveszik a kihágási jegyzőkönyvet.

UJ MINDENES.

— Aztán miből tudja megállapítani, hogy a valódi tulforró?

— Abból kezét csókolom, hogy a fehérneműn barna foltok támadnak és kellemetlen égett szag van.

— Minden lakbérleti szerződést 30 napon belül illetékeztetni kell. Az utóbbi napokban az a hír terjedt el, hogy a lakbérleti szerződések láttamozási határidejét meghosszabbították. A pénzügyigazgatóság illetékes ügyosztálya közli, hogy a meghosszabbításra nézve semmiféle rendelkezés nem érkezett. Az érdekelteknek tudomására adja a pénzügyigazgatóság, hogy minden bérleti szerződést a megkötés napjától számított harminc napon belül kell benyújtani láttamozás végett. Azokat, akik határidőn túl fizetik be az illetéket, szigorúan megbírságozzák.

VILÁGREKORD

A fiatal Macerát bátran el lehet nevezni a gyorsaság világrekorderének.

Az uccán megismerkedett egy hölgygel, akit azonnal főzni kezdett és pedig így:

— Kisasszony, akar utána egy csésze teát?

— Új rendelkezések a tanoncszerződésekéről. Nemrégiben szigorú rendeletet küldött a munkaügyi minisztérium a munkafelügyelőségekhez a tanoncszerződések ügyében. Nem érdektelen a rendelkezést ismertetnünk. Legfontosabb pontja a rendeletnek, hogy tanoncot szerződés nélkül nem szabad tartani, harminc napon belül a munkakamaránál be kell szerződtetni. Mulasztás esetén tízezer lei a büntetés. A tanoncszerződéshez állampolgársági, születési, iskolai és orvosi bizonyítvány szükséges, valamint egy harminc leies nyugta, ezt az összeget a betegsegélyzőnél kell befizetni. Tanoncszerződést három évnél kevesebb és négy évnél hosszabb időtartamra kötni nem lehet. A munkaadó köteles tanoncskolába járattatni és évente tizenöt napi szabadságot adni a tanoncnak. Szigorúan tilos tizenéves évnél fiatalabb tanoncokat szerződtetni. Az aradi munkaügyi hatóságok a kapott rendelkezés értelmében a városban, valamint a megye községeiben is szigorúan ellenőrzik a tanoncszerződésről szóló miniszteri rendelet betartását.

ENTSCHULDIGUNG.

„Was? In Ihrem hohen Alter stehen Sie noch Automobile?”

„Herr Richter, in meiner Jugend gab es noch keine.”

— Január 15-ig le kell bélyegeztetni az üzleti könyveket. Ismeretes, hogy a pénzügyminisztérium szigorú rendeletet adott ki, amelynek értelmében a kiskereskedők és kisiparosok üzleti könyvet kötelesek vezetni. Egy újabb érkezett pénzügyminiszteri rendelet értelmében az üzleti könyvek (leltár és pénztári napló) lebélyegzésének határidejét január 15-ig meghosszabbította. Felhívja a pénzügyigazgatóság az érdekeltek figyelmét, hogy eddig az időpontig feltétlenül bélyegeztessék le üzleti könyveiket, mert ellenkező esetben az ellenőrzés alkalmával megbírságozzák őket. Az eddig felvett kihágási jegyzőkönyveket a miniszteri rendelet értelmében megsemmisítik.

— Megindult a szigorú adóbehatás. Az aradi behajtási pénzügyigazgatóság megkezdte az adók legszigorúbb behajtását. A kerületi adóhivatalok ügynökei az adóhatalmuk fejében lefoglalt tárgyakat már elszállítják és azokra kitűzik az árverést. A pénzügyigazgatóság folyosóin mind nagyobb számban gyűlnek össze a különféle holmik, amiket nemfizetés esetén elárvereznek. A behajtási pénzügyigazgatóság felhívja az érdekelteket, hogy a kellemetlenségek elkerülése végett fizessék ki adótartozásukat.

FREUNDINNEN.

„Erich sagt immer, dass ich sein einziger Gedanke bin.”

„So, dann habe ich ihn am Samstag mit einem Hintergedanken im Kino gesehen.”

— Alkalmazottak képesítési vizsgája. Ismeretes, hogy az új ipartörvény alapján képesítő szakvizsgákat kell tenniük a segédeknek. Minthogy az iparigazolványok és munkakönyvek becserelési határidejét január 31-ig meghosszabbították, az ipari képesítő vizsgákat februárban kezdik meg.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Hálálatot Segélyző Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutorare în caz de decedare a Reunionei Civile de Binefacere din Arad prin aceasta comunitate cu asociații, că cotizațiunile de decedare sunt scadente până la numărul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Hálálatot Segélyző Csoportjai Igazgatósága közli, hogy a halálozási járulékok a következő sorszámkorig esedékesek:

Grupa I. Csoportban Rozalia Vankó Rozália 875, Ignatie Zenner Ignác 876.

Grupa II. Csoportban Rozalia Vankó Rozália 955-ik számig esedékes a fizetése.

Aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutorare în caz de Inmormantare a Industriilor din Arad face cunoscut membrilor cări sunt în restanță cu cotizațiile lor, să achite restanțele lor, în interesul lor propriu, fiindcă în conformitatea §-ului 14 și 15 din statutele respirare automate, adică dacă membrul decedarează între timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizațiunile sunt scadente după următorul membru decedat:

Az aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálozási járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekében rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatice megszűnik, azaz, ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható. A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

Grupa A. Csoport: 951 Soj. lui Ioan Serendă Jánosé.

In Grupa B. Csoportban 939 Elena Lőrincz Ilona, 940 Stefan Iseckutz István, 941 Ludovic Czinčar Lajos, 942 Paulina Reingruber Paula, 943 Mihail Birta Mihály.

Köszönetnyilvánítás.

Hálisan megköszönöm az Aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportjának hogy édesanyám elhalálózásakor 22.000 leit azaz huszonegyszáz leies összegű temetkezési segélyt minden levonás és késedelem nélkül folyósított és ezzel nagy bánatomban az anyagi gondoktól mentesített, miért is barátainknak és ismerőseinknek figyelmébe ajánljuk ezen humánus intézetet.

Arad, 1936 december hó.

Matekovic László
Matekovic Pál.

Köszönetnyilvánítás.

Hálisan megköszönöm az Aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportjának, hogy édesanyám elhalálózásakor 12.000 leit, azaz tizenkettőezer leies összegű temetkezési segélyt minden levonás és késedelem nélkül folyósított és ezzel nagy bánatomban az anyagi gondoktól mentesített, miért is barátainknak és ismerőseimnek figyelmébe ajánlom ezen humánus intézetet.

Arad, 1936 december hó.

Pollák Ábrahám.